

ทศบารมี

ดร.สหนช ารอุไร

ขอมอบเป็นธรรมบรรณาการ
เพื่อเป็นพลังใจในการสั่งสม

ทศบารมี

แต่

.....

จาก

ดร.สนอง วรอุไร

ทศบารมี

ดร.สนอง วรอุไร

ชมรมกัลยาณธรรม

หนังสือดีลำดับที่ ๑๖๑

กันยายน ๒๕๕๔ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์เป็นธรรมทานโดย

ชมรมกัลยาณธรรม

๑๐๐ ถนนประโคนชัย ตำบลปากน้ำ

อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐

โทรศัพท์ ๐๒-๗๐๒-๗๓๕๓

รูปเล่ม : ศิริส วัชรสุขจิตกร

โทรศัพท์ ๐๘๖ ๗๘๗ ๘๘๐๐

แยกสีและพิมพ์ที่ : Canna Graphic

โทร ๐๘๖ ๓๑๔ ๓๖๕๑

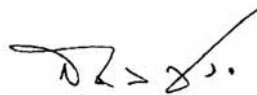
สัพพทานัง ชัมมทานัง ชินาติ
การให้ธรรมะเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง
www.kanlayanatam.com

คำอโนมทนา

กุศลธรรม ๑๐ อย่างคือ ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา และอุเบกขา หากผู้ใด ประพฤติได้แล้ว จะถูกเก็บสั่งสมเป็นบารมี อยู่ในจิตวิญญาณของผู้บำเพ็ญบารมี เป็นคุณสมบัติที่ยิ่งใหญ่ ทำให้สามารถนำพา จิตวิญญาณให้พ้นไปจากความทุกข์ทางกาย และทางใจได้ บารมียังสามารถนำพาจิต วิญญาณ ไปสู่ความสุขสูงสุดที่เรียกว่า

วิมุตติสุขได้ และเมื่อถึงวาระที่ต้องทิ้งชั้น
ลาโลก คุณธรรมนี้สามารถนำพาชีวิตให้
พ้นไปจากความทุกข์ทั้งปวงได้

ข้าพเจ้าขอบคุณทุกท่าน ที่มีส่วน
ทำให้ทศบารมีสำเร็จเป็นรูปเล่ม และอ้าง
เอาอานิสงส์แห่งธรรมทานนี้ จงเป็นพลัง
ผลักดันจิตวิญญาณของทุกท่าน ไปสู่
ความสุขที่พ้นไปจากสมมุติ จงทุกท่าน
ทุกคน เทอญ

คำนำของชมรมกัลยาณธรรม

ชีวิตเราส่วนใหญ่ที่เกิดใต้อร่มเงา
พระพุทธศาสนา ต่างเชื่อกันว่าเราเกิดมา
เพื่อพัฒนาจิตวิญญาณ สั่งสมบุญบารมี
แต่หากเพียงคิดฝัน ไม่ลงมือปฏิบัติให้เป็น
รูปธรรม ไม่สร้างเหตุอันถูกต้อง ย่อมไม่อาจ
ข้ามพ้นวังวนแห่งทุกข์ในวัฏสงสาร เพราะ
การเดินทางย่อมต้องอาศัยปัจจัย เสบียง
บุญบารมีหนุนส่ง เข้าสู่กระแสธรรม ตาม
ทางอรियมรรค มีองค์ ๘ เป็นทางดำเนิน
อันถูกต้องให้ถึงยังฝั่งอันเกษมในที่สุด

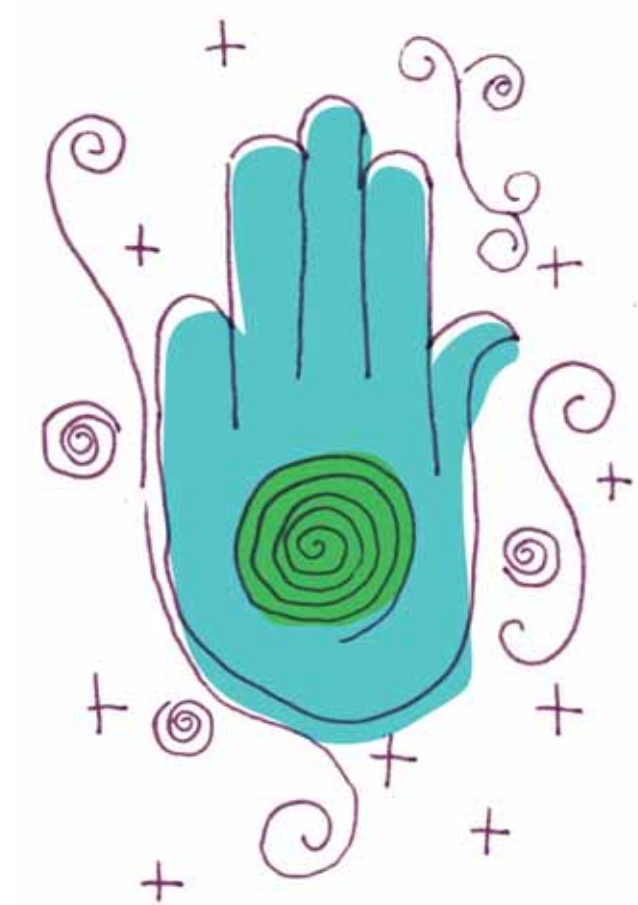
ทศบารมี เล่มนี้ เรียบเรียงจากคำ
บรรยายของท่านอาจารย์ ดร.สนอง วรอุไร
ครูผู้เป็นแบบอย่างทางดำเนินแห่งพระพุทธร
ดุษฎีพระผู้มุ่งปรารถนาสู่ความพ้นทุกข์ ทั้ง
ยังเมตตาห่วงใยเพื่อนสหธรรมิกผู้ร่วมเกิด
แก่ เจ็บ ตาย ท่านได้อุทิศตนเป็นประจักษ์
พยานแห่งธรรม เข้าถึงความ เป็น “ปัจเจกตั้ง”
แห่งธรรมอันเป็นอภินิหาร โดยแน่วแน่
ปฏิบัติเป็นแบบอย่างแห่งทศบารมีอย่างไม
หือถอย ด้วยการตั้งสัจจะบำเพ็ญจิตและ
อุทิศตนเพื่อกตัญญูต่อพระพุทธรศาสนา
ตลอดไปตราบชั่วชีวิตจะหาไม่

ชมรมกัลยาณธรรมถือกำเนิดจาก
สายธารแห่งธรรม สายใยแห่งศรัทธาใน
ปฏิบัติของท่านอาจารย์ ดร.สนอง วรอุไร
จากหยดน้ำเล็กๆ แผ่ขยายเป็นมหาสมุทร
ที่ใสสะอาดชุ่มเย็น ก่อประโยชน์แก่อกุล
แก่พุทธบริษัทและสังคม เปรียบเหมือน
โอเอซิสในทะเลทรายที่ร้อนระอุ ทั้งผู้รับผู้
ให้ต่างได้รับกระแสเย็นแห่งธรรม นำชีวิต
ให้มุ่งไปสู่ความสะอาด สว่าง สงบ ตาม
รอยครู ผู้เป็นแบบพิมพ์แห่งธรรม

ในโอกาสมงคลวาระ ครบรอบวัน
คล้ายวันเกิดปีที่ ๗๓ ของท่านอาจารย์
ดร.สนอง วรอุไร จะเวียนบรรจบครบรอบ

ในเดือนกันยายน ๒๕๕๔ นี้ ขอนอบน้อม
บูชาจริยคุณท่านอาจารย์ ผู้เป็นประหนึ่ง
บิดาและครูผู้เสียสละและเมตตาไม่มี
ประมาณ ขออาราธนาอำนาจคุณแห่งพระ
รัตนตรัยจงอภิบาลคุ้มครองดวงประทีป
แห่งธรรมนี้ ให้ส่องสว่างทางถูกตรง สู่ใจ
มวลชนตราบนานแสนนาน ขอพระสังฆกรรม
จงเป็นที่พึ่งของปวงสรรพสัตว์ตลอดไป

ทพญ.อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ
ประธานชมรมกัลยาณธรรม

ทศบารมี

ในห้วงเวลานี้มีการฟังธรรมและการปฏิบัติธรรมกันมาก การฟังธรรมและการปฏิบัติธรรม ควรทำควบคู่กันไป การได้ยินได้ฟังธรรมจากผู้รู้มาบอกกล่าว ทำให้สิ่งที่ไม่เคยรู้ได้รู้ขึ้น สิ่งที่ยังไม่ชัดเจน ได้รู้ชัดเจนกระจ่างขึ้น การฟังธรรมที่ดีผู้ฟัง ควรเอาใจจดจ่ออยู่กับการฟัง และนำเอา

สิ่งที่ได้ยินได้ฟัง มาพิจารณาแก้ไข ปรับใช้ให้เหมาะกับตัวเอง ในวันนี้จะกล่าวถึงเรื่องของบารมี

หากจะถามว่า บารมีคืออะไร บารมีเป็นคุณธรรมที่ผู้ใดบำเพ็ญได้แล้ว ย่อมทำให้บรรลุจุดหมายที่สูงได้ คุณธรรมที่เป็นบ่อเกิดแห่งบารมีนั้น พระพุทธโคดมตรัสไว้ว่ามีอยู่ ๑๐ อย่าง (ทศบารมี) ได้แก่ ทาน คีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ ลัจจะ อธิษฐาน เมตตา และอุเบกขา

๑. ทาน

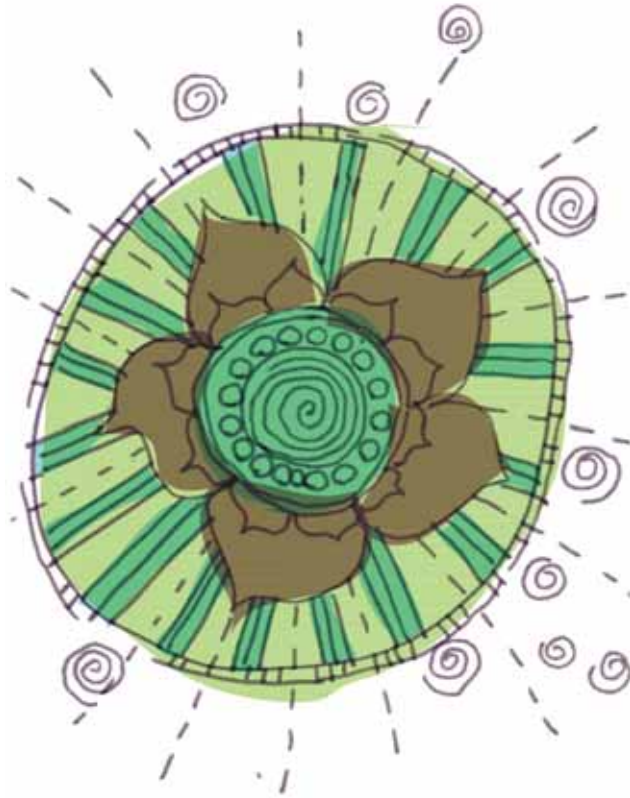
คำว่า “ทาน” หมายถึง การให้หรือสิ่งที่ให้ บุคคลสามารถให้วัตถุเป็นทาน เช่น ให้น้ำ ให้อาหาร ให้ยารักษาโรค ให้เครื่องนุ่งห่ม ให้ดอกไม้ให้ของหอม ให้ที่อยู่อาศัย ให้ประทีปโคมไฟส่องสว่าง ฯลฯ นอกจากนี้ให้วัตถุแล้วบุคคลยังสามารถให้สิ่งที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น ให้โอกาสผู้อื่นทำความดี ให้ความช่วยเหลือ ให้อภัย ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ฯลฯ ต่างๆ เหล่านี้ ผู้ใดได้ให้แล้วผู้นั้นย่อมมีทานบารมีสิ่งสมอยู่ในจิตของตน ประโยชน์หรืออานิสงส์ที่เกิดจากการให้ เช่น

ให้วัตถุเป็นทาน ผู้ให้ย่อมเป็นผู้มีโศกมาก ให้ความช่วยเหลือเป็นทานย่อมได้เพื่อน ให้อภัยเป็นทานย่อมได้เมตตา ให้ปัญญาเป็นทานย่อมมีปัญญามาก ฯลฯ ปัญหาจึงมีอยู่ว่า จะให้ทานแก่ใคร ใครจะเป็นผู้มารับทานที่ให้ สรรพสัตว์ใดที่ผู้ให้สามารถสื่อถึงเขาได้ และเขามีความพร้อมมารับหรือมาอนุโมทนาทานที่ให้ได้ การให้จึงจะถือว่าเป็นบรรลุผล เช่น ให้อาหารเป็นทานแก่สัตว์เดรัจฉาน นำอาหารไปใส่ลงในบาตรของพระสงฆ์ อุทิศบุญให้กับสรรพสัตว์ที่ตายไปแล้ว เขามารับส่วนบุญ ให้อภัยเป็นทานกับคนหรือสัตว์ที่ทำให้ชังใจ ให้โอกาสตัวเองได้มาฟังธรรม หรือได้ไป

ปฏิบัติธรรม ฯลฯ ในบรรดาการให้ทานทั้งหลายเหล่านี้ ผู้ใดประพฤติได้แล้ว ผู้นั้นย่อมมีทานบารมีสั่งสมอยู่ในจิตใจ แต่อานิสงส์มีอาจเทียบได้กับการให้ปัญญาเป็นทาน หรือให้ธรรมะเป็นทานซึ่งเป็นการให้ที่มีอานิสงส์สูงสุด

พระเจ้าอโศกมหาราช ผู้มีอำนาจ มีวาสนาครอบครองชมพูทวีปได้เกือบทั้งหมด ในห้วงเวลาที่พระพุทธโคดม ได้เสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้วสองร้อยปีเศษ (พ.ศ. ๒๒๑) พระเจ้าอโศกเป็นผู้บำเพ็ญทานที่ยิ่งใหญ่ คือ ให้วัตถุเป็นทานแก่มหาชนด้วยการสร้างสถูป (เจดีย์) ไว้ให้

มหาชนได้สักการบูชาจำนวน ๘๔,๐๐๐ สถูป เกือบทั่วชมพูทวีป เป็นองค์อุปถัมภ์ในการสังคายนาพุทธศาสนาครั้งที่ ๓ บันทึกกิจกรรมของพุทธศาสนาลงบนศิลาจารึก และปักไว้ในที่สำคัญทางพุทธศาสนาได้แก่ ที่ประสูติ ที่ตรัสรู้ ที่แสดงปฐมเทศนา ที่แสดงยมกปาฏิหาริย์ที่เสด็จลงจากดาวดึงส์ที่ปลงสังขาร และที่เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระองค์ ยังได้ให้สิ่งสูงสุดแก่ชาวโลก คือ ได้ส่งสมณทูตออกไปเผยแผ่พุทธศาสนาถึง ๙ สาย สายที่หนึ่งถึงหก ส่งสมณทูตไปเผยแผ่พุทธศาสนายังมณฑลต่างๆ ในชมพูทวีป ซึ่งปัจจุบันได้สูญหายไปหมดแล้ว ยังคงเหลือสายที่เจ็ดที่ส่งสมณทูตไปยัง

ดร.สนอง วรอุไร ๑๗

หิมวันตประเทศ (ทิเบต เนปาล ภูฏาน) เป็น
พุทธศาสนาแบบมหายาน ยังคงเหลือสาย
ที่แปดที่ส่งสมณทูตไปยังสุวรรณภูมิ และ
ยังคงเหลือสายที่เก้าที่ส่งสมณทูตไปยังลังกา
ซึ่งสองสายสุดท้ายเป็นพุทธศาสนาแบบ
หินยาน สามสายสุดท้ายนี้เท่านั้น ที่พุทธ
ศาสนายังสืบทอดดำรงอยู่เรื่อยมา จนถึง
ปัจจุบันนี้

๒. คีล

คำว่า “คีล” หมายถึงข้อบัญญัติ
สำหรับความประพฤติ หรือข้อปฏิบัติ
สำหรับควบคุม กาย วาจา ให้ตั้งอยู่ใน
ความดีงาม

คีล ๕ เป็นคีลที่พระพุทธโคดมได้
บัญญัติไว้ให้ฆราวาสชาวพุทธ ได้ถือปฏิบัติ
เพื่อการอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีปกติสุข
และรักษาสถานภาพแห่งความเป็นมนุษย์
ให้คงอยู่

คีล ๘ มีไว้สำหรับผู้ประสงค์ฝึกตน
ให้ดียิ่งๆ ขึ้น ด้วยการรักษาในบางโอกาส
เช่นรักษาในวันพระ หรือวันอุโบสถ ผู้ใดมี
ศรัทธารักษาคีล ๘ เป็นประจำ เช่น
อุบาสิกาที่บวชเป็นชีกีย่อมทำได้

คีล ๑๐ บัญญัติไว้สำหรับพุทธ
ศาสนิกชน ผู้ศรัทธาบวชเป็นสามเณรหรือ
สามเณรีถือปฏิบัติเป็นประจำ

คีล ๒๒๗ พระพุทธโคดมบัญญัติ
ไว้สำหรับผู้บวชเป็นภิกษุ ได้ถือปฏิบัติเป็น
ประจำ

ศีล ๓๑๑ พระพุทธโคดมบัญญัติไว้
ให้ผู้บวชเป็นภิกษุณีได้ถือปฏิบัติเป็นประจำ

สำหรับผู้เข้าปฏิบัติธรรมต้องเอาศีล
ลงมาให้ถึงใจ เพราะศีลจะเป็นเกราะที่
ทรงพลังคุ้มครองใจไม่ให้หวั่นไหว ใจที่มี
ศีลอยู่ครบ ใจที่มีศีลบริสุทธิ์คุ้มครอง ย่อม
ทำให้เข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิได้

ประโยชน์หรืออานิสงส์ที่เกิดขึ้นจาก
การมีศีล คือทำให้มีอายุยืนปราศจากโรค
มีทรัพย์ปลอดภัย ครอบครองเป็นสุข คำ
พูดมีเสน่ห์ เป็นที่รักของมนุษย์และเทวดา
มีสติตั้งมั่น และเป็นที่ยอมรับของสัตว์โลก

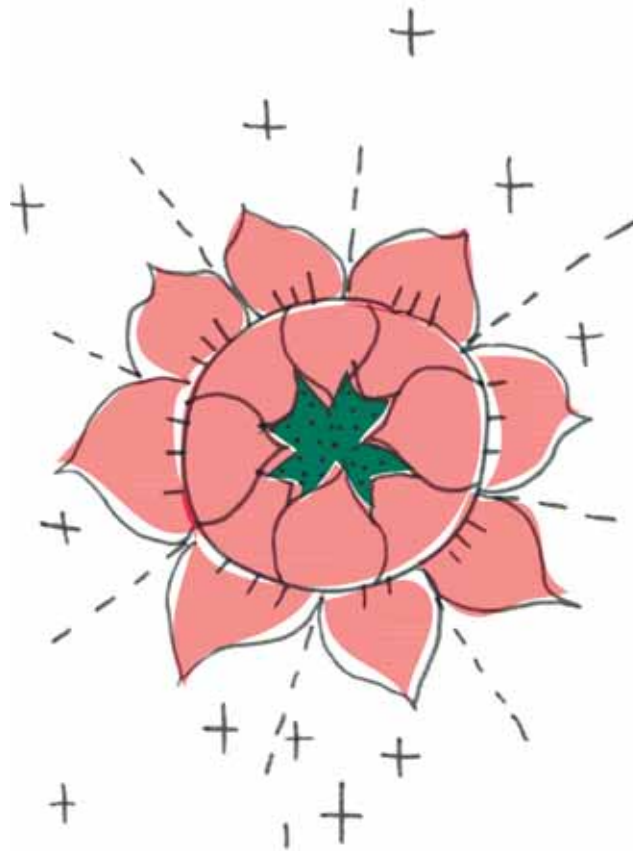
นอกจากนี้ศีลยังเป็นคุณธรรมหลัก
ที่นำพาจิตวิญญาณให้มาเกิดเป็นมนุษย์
การจะเกิดเป็นมนุษย์ได้ ต้องมีศีล ๕ คุม
ใจอยู่เป็นปกติ ขณะจิตหลุดออกจากร่าง
เดิมเพื่อไปหาร่างใหม่เข้าอยู่อาศัย พลังของ
ศีล ๕ จะเป็นแรงผลักดันจิตวิญญาณ ให้
โคจรเข้าไปอยู่อาศัยในร่างที่เป็นมนุษย์
ฉะนั้น ผู้มีเพศเป็นฆราวาสไม่ว่าจะเป็น
ชายหรือหญิง มีใช้เพียงแค่รู้ศีล ๕ แต่ต้อง
มีศีล ๕ สถิตอยู่กับใจ จึงจะมีโอกาสเกิด
มาได้อัศจรรย์เป็นมนุษย์อีกครั้ง

การศึกษาเล่าเรียนธรรมวินัยในด้าน
ปริยัติ เป็นการเรียนเพื่อที่จะรู้ธรรมรู้วินัย

แต่มีได้เป็นการทำให้มีธรรมมีวินัยเกิดขึ้นกับใจ คนรู้ธรรมกับคนมีธรรม จึงมีการใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้แตกต่างกัน คนรู้ธรรมแก้ปัญหาด้วยการใช้ปัญญาทางโลก แต่คนมีธรรมแก้ปัญหาด้วยการใช้ปัญญาทางธรรม การคิด พูด ทำ ที่แสดงออกให้เห็นเป็นพฤติกรรมของคนรู้ธรรมจึงต่างไปจากการคิด พูด ทำ ของคนมีธรรม ดังนั้นคนที่รู้ศีล เมื่อสมทานศีล ๕ ไปจากพระสงฆ์แล้วในตอนเช้า ยังมีโอกาสประพฤตินุศีลด้วยการร่วมวงดื่มสุราในตอนเย็น หากจะถามว่าคนที่ยังดื่มสุรา รู้จักคำว่า สุราเมรยาไพหม เขาจะรู้ว่าคำนี้ หมายถึงอะไร แต่คนที่สมทานศีล ๕ ไปจากพระสงฆ์แล้วใน

ตอนเช้า และยังคงมีศีล ๕ อยู่กับใจทั้งวัน เขาจะไม่ร่วมวงดื่มสุราในตอนเย็นหรือในเวลาไหนๆ นั่นคือสิ่งที่แสดงให้เห็นความแตกต่าง ระหว่างคนรู้ศีลกับคนมีศีล มีพฤติกรรมที่ไม่เหมือนกัน ดังที่ยกตัวอย่างมาให้ดู

ในสมัยที่ผู้บรรยายไปฝึกปฏิบัติธรรมอยู่กับท่านเจ้าคุณโชดก ท่านพูดว่า “ต้องเอาศีลลงมาให้ถึงใจ ใจจะมีเกราะป้องกันไม่ให้หวั่นไหว ทำให้จิตตั้งมั่นเป็นสมาธิได้ง่าย” ผู้บรรยายเชื่อและปฏิบัติตามคำชี้แนะของท่าน ด้วยการเอาศีลคุมใจ และเร่งความเพียร ในที่สุดปฏิบัติธรรมไปได้

เพียง ๗ วันก็สามารถพัฒนาจิตให้เข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิสูงสุด (อัปปนา สมาธิ) ได้ ลองดูข้อปฏิบัติที่ต้องศึกษา ๓ อย่าง (ไตรสิกขา) ที่ระบุไว้ว่ามี ศิล-สมาธิ-ปัญญา ซึ่งหมายความว่า จิตจะเข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิได้ จิตต้องมีศีลเป็นพื้นฐานนำมาก่อน จิตจะเข้าถึงปัญญาเห็นแจ้งได้ จิตต้องมีสมาธิเป็นพื้นฐานนำมาก่อน

เมื่อย้อนกลับมาดูการพัฒนาปัญญาทางโลก (สุตมยปัญญาและจินตามยปัญญา) ให้เกิดขึ้นได้ ไม่จำเป็นต้องมีศีลคุมใจ แต่ในทางธรรม การพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง ต้องทำจิตให้สะอาดด้วยศีล แล้ว

จิตจึงจะเข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิที่เป็นพื้นฐานทำให้เกิดปัญญาเห็นแจ้งขึ้นกับจิตได้ เมื่อเข้ามามีวิทยากรมาพูดเรื่องพระคุณของแม่ ทำให้ผู้ฟังมีจิตจดจ่ออยู่กับเสียงที่ได้ยิน ส่งผลให้จิตสงบเป็นสมาธิ ผู้มีจิตสงบจะเริ่มหันมาดูตัวเอง คนที่มองตัวเองออก คนที่มองเห็นความไม่ดีของตัวเองได้ นั่นคือการเริ่มต้นที่จะเป็นคนดี คนส่วนใหญ่ที่มีได้ปฏิบัติธรรม มักจะมองออกนอกตัว มองไปที่คนอื่น จึงเห็นแต่ความไม่ดีของคนอื่น แทนที่จะมองเข้ามาดูตัวเอง แล้วจะได้เห็นความไม่ดีของตัวเอง จึงต้องให้คนอื่นสะท้อนเอาความไม่ดีของตัวเองออกมาให้เห็น

เหตุที่มองคนอื่นไม่ดี หรือคนอื่นมองเห็นตัวเราเองไม่ดีเป็นเพราะมีศีลไม่ครบ มีศีลไม่บริสุทธิ์นั่นเอง ฉะนั้น ศีลจึงเป็นคุณธรรมที่ให้อานิสงส์แก่ผู้มีศีลมาก ดังคำที่ว่า “ศีลนะ โภคะสัมปทา” ซึ่งมีความหมายว่า มีศีลทำให้มีโภคทรัพย์ ผู้บรรยายเคยมีประสบการณ์ตรงในเรื่องนี้ ตรงที่ว่าในสมัยที่ยังเป็นวัยรุ่น ตัวเองเป็นผู้ที่ศีลโดยเฉพาะในข้อที่ห้า ทรัพย์ที่อยู่ในกระเป๋า มักจะวิ่งเข้าปากขวดเหล้าอยู่บ่อยๆ หรือคำว่า “ศีลนะ นิพพุตัง ยันติ” จะพัฒนาจิตให้เข้าถึงพระนิพพานได้ ต้องมีศีลอยู่ที่ใจ ถ้าฟังศีลอย่างเดียวไม่สามารถทำให้เข้าถึงพระนิพพานได้ แต่ศีลเป็นพื้นฐาน

นำสู่ปัญญาเห็นแจ้ง แล้วใช้ปัญญาเห็นแจ้ง
กำจัดกิเลส (สังโยชน์ ๑๐) ให้หมดไปจาก
ใจได้เมื่อใด โอกาสเข้าถึงพระนิพพานจึง
จะมีความเป็นไปได้

ด้วยเหตุนี้จะเห็นได้ว่า ศีลมีอุปการะ
มาก ผู้ใดปรารถนารักษาศีล ๕ หรือรักษา
ศีล ๘ ก็ย่อมทำได้ ขึ้นอยู่กับศรัทธาของผู้
นั้น ผู้ที่บวชเป็นเณรต้องรักษาศีล ๑๐ ข้อ
ผู้บวชเป็นพระสงฆ์ต้องรักษาศีลมากถึง
๒๒๗ ข้อ ซึ่งสงฆ์จำนวนมาก จำได้ไม่
หมดว่ามีวินัย (ศีล) อะไรบ้างที่ตนเองต้อง
รักษาเพื่อไม่ให้พลาดไป จากวินัยที่พระ
พุทธโคดมได้บัญญัติไว้คุณใจให้คิดพูดทำดี

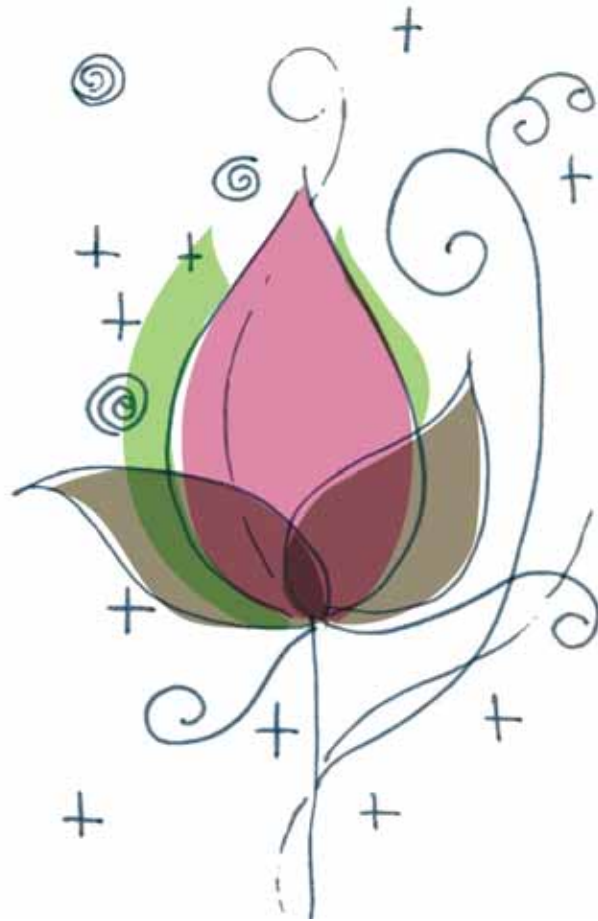
อยู่ทุกขณะตื่น คำว่าดีในที่นี้หมายถึงไม่
ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีล ไม่ผิดธรรม สำหรับ
คนที่พัฒนาจิตจนสะอาดได้แล้ว การที่จะ
ดูว่าผู้ใดมีศีลคุณใจอยู่หรือไม่ เป็นเรื่องที่ดู
ได้ไม่ยาก ด้วยการดูจากพฤติกรรมที่บุคคล
ได้แสดงออก ตัวอย่างเช่นเห็นคนนั่งตกปลา
เรียงรายอยู่รอบบ่อปลา นั่นเป็นเครื่องบ่ง
ชี้ให้เห็นว่า คนเหล่านั้นกำลังประพฤติดุศีล
บางคนยังมีความจำเป็นต้องประกอบอาชีพ
ทุศีล เพราะต้องรับจ้างให้ได้เงินมาเลี้ยง
ปากท้อง ยังทำได้อยู่ ทั้งนี้เพราะมิได้
ประพฤติดุศีลตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง เวลาที่
ว่างจากการทำงาน เอาเวลาที่เหลือมาทำ
ความดีให้มากยิ่งขึ้น เช่น ประพฤติทาน

คือ ภาวนา เพื่อใช้เป็นตัวถ่วงดุล มิให้บาป
มีกำลังมาก

นอกจากศีลแล้ว ความดีอย่างอื่น
เช่นประพจน์บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ประพจน์
บารมี ๑๐ ประพจน์จริยธรรมต่างๆ ที่
เกี่ยวข้อง ฯลฯ ก็สามารถประพจน์ควบคู่
กันไปได้กับการรักษาศีล เช่นเดียวกันต้อง
เว้นประพจน์อกุศลธรรมอื่นใดที่ให้ผลเป็น
บาป เช่น เว้นเข้าไปข้องเกี่ยวกับสิ่งที่เป็น
อบายมุข เว้นใกล้ชิดปาปมิตร เว้นประพจน์
อกตัญญูต่อผู้มีอุปการคุณ ฯลฯ

๓. เนกขัมมะ

คำว่า “เนกขัมมะ” หมายถึง การออก
จากกาม หรือการออกบวช การออกจากกาม
คือการนำตัวออกจากสิ่งเย้ายวน สิ่ง
ที่น่าใคร่ที่น่าปรารถนา ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น
รส สิ่งที่เข้ากระทบกาย ผู้ที่นำตัวเองเข้าไป
ฝึกปฏิบัติธรรมกับสำนักปฏิบัติ เรียกได้ว่า
เป็นการประพจน์เนกขัมมะ เป็นวิธีลด
สิ่งกระทบที่จะเข้าทางหู ตา จมูก ลิ้น กาย
เมื่อสิ่งกระทบลด อารมณ์ปรุงแต่งของจิต
ย่อมลดตาม ในสมัยที่ผู้บรรยายไปฝึก

ดร. สนั่น วรอุไร ๓๓

ปฏิบัติธรรมอยู่กับท่านเจ้าคุณโชดก ได้
จำกัดตัวเองโดยจะไม่พูดถ้าไม่จำเป็น ไม่
อ่าน หนังสือ ไม่ดูออกไปไกลเกินสี่ง้าว
ไม่ฟังวิทยุหรือข่าวสารที่ออกจากปากคน
 ฯลฯ จึงทำให้การพัฒนาจิตเข้าถึงความ
ตั้งมั่นเป็นสมาธิได้ง่าย และเข้าถึงปัญญา
เห็นแจ้งได้ง่าย

๔. ปัญญา

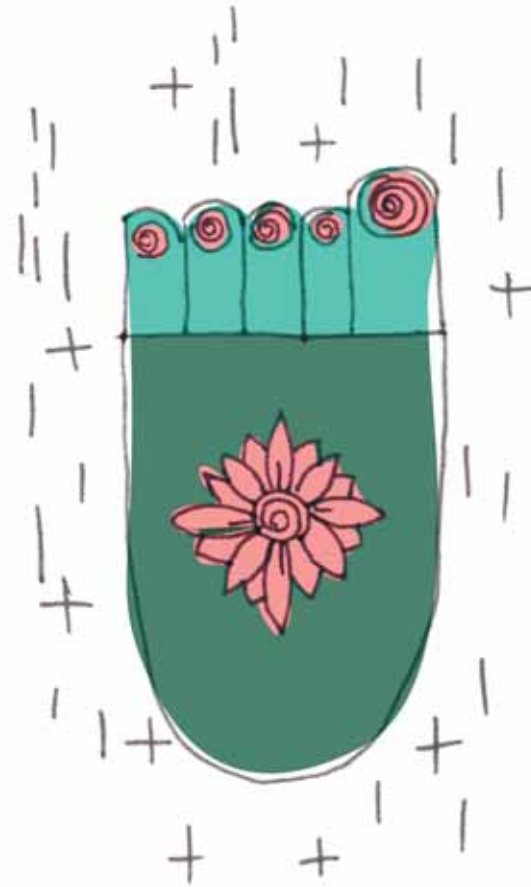
คำว่า “ปัญญา” หมายถึง ความรู้ ความเห็น ความเข้าใจความจริง หรือคือ ปรีชาญาณหยั่งรู้เหตุผล

มนุษย์ส่วนใหญ่เกือบทั้งโลก พัฒนากันแต่สุดมยปัญญาและจินตามยปัญญา เหตุเป็นเพราะปัญญาสองประเภทนี้พัฒนาได้ง่าย เรียกปัญญาสองประเภทนี้ว่าเป็นปัญญาทางโลก เพราะเป็นปัญญาที่สามารถรู้เห็นเข้าใจความจริง (เหตุผล) ที่เกิดขึ้นในโลกด้วยประสาทสัมผัสได้ ความจริงที่

เกิดขึ้นกับโลกมีการแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา (สภาวะัจจะ) เช่น ปัจจุบันเป็นความจริง เมื่อกาลเวลาผ่านไป สู่อนาคต ความจริงที่เคยเป็นอาจจะแปรเปลี่ยนไปเป็นความจริงไม่จริง ดังตัวอย่างเช่น ภัยของคนแปรเปลี่ยน จากภัยเด็ก ไปสู่ภัยผู้ใหญ่ ไปสู่ภัยชรา

ยังมีปัญญาอีกระดับหนึ่ง ที่มนุษย์สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้เป็นปัญญาสูงสุด (ภาวนามยปัญญา) ปัญญาสูงสุดมีทั้งฝ่ายที่ยังข้องเกี่ยวอยู่กับโลก (อภิปัญญา ๕) และปัญญาเห็นแจ้ง (วิปัสสนาญาณ ๙ หรือญาณ ๑๖) ที่สามารถรู้เห็นเข้าใจ

ความจริงแท้ (ปรมาตถสัจจะ) ที่ไม่แปร
 เปลี่ยนไปตามกาลเวลา เช่น คนที่เกิดมา
 แล้วต้องตายทุกคน ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
 ความไม่รู้จริง (อวิชชา) เป็นเหตุทำให้
 สรรพสัตว์มีการเวียนตาย-เวียนเกิดไม่รู้จบ
 ผู้ที่จะเข้าถึงปัญญาเช่นนี้ได้ต้องพัฒนาจิต
 ให้มีความตั้งมั่นเป็นสมาธิด้วยการปฏิบัติ
 สมถกรรมฐาน และต้องพัฒนาจิตให้เกิด
 ปัญญาเห็นแจ้ง คือเห็นถูกต้องตามความ
 เป็นจริงแท้ (ปรมาตถสัจจะ) ด้วยการปฏิบัติ
 วิปัสสนากรรมฐาน ปัญญาสูงสุดเช่นนี้
 เข้าถึงความจริง (เหตุผล) ในระดับที่เป็น
 จิตสัมผัส ผู้ที่พัฒนาสุดมยปัญญาและ
 จินตามยปัญญา จนถึงระดับสูงสุดในทาง

โลกยังไม่สามารถรู้เห็นเข้าใจความจริงแท้
เช่นนี้ได้ ด้วยเหตุนี้ จึงได้บอกว่า มนุษย์มี
ศักยภาพในการเข้าถึงปัญญาทางโลก และ
มีศักยภาพเข้าถึงปัญญาทางธรรม คือ
ปัญญาสูงสุดได้

ด้วยเหตุที่มนุษย์มีปัญญาเข้าถึง
ความจริงได้แตกต่างกัน จึงทำให้มนุษย์มี
ความเชื่อ (ศรัทธา) ไม่เหมือนกัน ผู้ที่เข้าถึง
ปัญญาระดับโลกย่อมไม่เชื่อว่ามนุษย์ตาย
แล้วต้องไปเกิดใหม่ ไม่เชื่อว่าเทวดามีอยู่
จริง ไม่เชื่อว่าการฆ่าสัตว์มาทำเป็นอาหาร
ให้ผลเป็นบาป ฯลฯ ทั้งนี้เป็นเพราะระบบ
ประสาทไม่สามารถสัมผัสความจริงเช่นนี้ได้

แต่ผู้ที่เข้าถึงปัญญาสูงสุดฝ่ายโลกุตตระ
เชื่อว่าความไม่รู้จักจริง (อวิชชา) หรือคือผู้ที่มี
ปัญญาทางโลก ตายแล้วต้องไปเกิดใหม่
เป็นสัตว์อยู่ในภพภูมิที่ถูกตรงกับเหตุที่ทำ
สั่งสมไว้ในดวงจิต อาทิ ความหลงผิด เอา
จิตไปรองรับเป็นทาสของโลกธรรมและวัตถุ
เป็นเหตุนำสู่การเกิดเป็นสัตว์อยู่ในภพ
เดรัจฉาน ความอยากได้ ความโลภ ความ
ประพฤติกุศลจิตคอร์รัปชัน เป็นเหตุนำจิต
ให้โศจรไปเกิดเป็นสัตว์อยู่ในภพเปรต
ความโกรธความขุ่นเคืองใจอย่างแรง เป็น
เหตุนำจิตให้โศจรไปเกิดเป็นสัตว์อยู่ในภพ
นรก การมีศีล ๕ คมใจอยู่เป็นปกติ เป็น
เหตุนำจิตให้โศจรไปเกิดเป็นสัตว์อยู่ในภพ

มนุษย์ การมีจิตใจบำเพ็ญทานและรักษาใจให้มีศีล ๕ อยู่เสมอ เป็นเหตุนำจิตใจให้โจกรไปเกิดเป็นสัตว์อยู่ในภพสวรรค์ ฯลฯ ดังนั้นการใช้ปัญญาทางโลกส่องนำทางให้กับชีวิตปัจจุบัน จึงมีโอกาสนำพาชีวิตไปสู่ความวิบัติได้ ดังจะเห็นได้จากผู้ประพฤติปาณาติบาต ด้วยการทำให้ทารกหนีไปจากครรภ์ (ทำแท้ง) การฆ่าสัตว์ด้วยเครื่องประหาร หรือใช้สารเคมีกำจัด เป็นเหตุทำให้ทรัพย์วิบัติ ชีวิตวิบัติด้วยมีหนี้สินล้นพ้นตัว (ล้มละลาย) ผู้ที่ประพฤติทุศีลข้อ ๒ เป็นเหตุแห่งทรัพย์วิบัติสูญหายไป กับลมพัดพา น้ำพัดพา ไฟเผาผอดไหม้ ถูกคนคดโกง หรือโจรขโมยลักพา ฯลฯ

ผู้ที่ประพฤติทุศีล ข้อ ๓ เป็นเหตุทำให้มีศัตรูปองร้าย ร่างกายเจ็บป่วยด้วยมีโรคเบียดเบียน ประพฤติทุศีลข้อ ๔ ทำให้พุดแล้วคนไม่เชื่อถือ ผู้ฟังไม่เลื่อมใสศรัทธา ผู้ที่ประพฤติทุศีลข้อ ๕ ทำให้ร่างกายพิการ มีโรคภัยไข้เจ็บ ชีวิตมีอุบัติเหตุ ดังนี้ เป็นต้น

ที่ยกเอาเรื่องจริงขึ้นมาเป็นตัวอย่างให้เห็นเป็นปัจจุบัน เพื่อที่จะเสนอให้คิดว่าการใช้ปัญญาทางโลกที่เห็นไม่ถูกตามความเป็นจริงแท้ หากนำมาใช้ส่องทางให้กับชีวิต จึงมีโอกาสนำพาชีวิตไปสู่ความวิบัติ เพราะเมื่อใดที่แรงของอกุศลกรรมมีมากพอ จะผลักดันจิตของผู้ประกอบกรรมต้องได้รับ

ผลเป็นอกุศลวิบาก จึงไม่สมควรนำปัญญา
ทางโลกมาใช้ส่องนำทางให้กับชีวิต ตรง
กันข้าม ผู้ใดใช้ปัญญาสูงสุด ที่เห็นเหตุ
เห็นผลถูกต้องตามความเป็นจริงแท้มาใช้
ส่องนำทางให้กับชีวิต เมื่อกุศลกรรมให้ผล
ผู้ประกอบการย่อมได้รับผลเป็นวิบากที่ดี
มีชีวิตไม่วิบัติ มีชีวิตเป็นปรกติสุข

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า ผู้มีปัญญา
ทางโลกมีโอกาสประพัตินุจริตทางกาย
ทางวาจาและทางใจได้ และผลที่จะเกิด
ตามในชาติปัจจุบัน คือ

ฆ่าสัตว์	ทำให้อายุสั้น
ลักทรัพย์	ทำให้โศกะพินาศ
ประพัตินุจริต	ทำให้มีเวรจาก ศัตรูปองร้าย
พูดเท็จ	ทำให้ออกห่างตัว
พูดส่อเสียด	ทำให้แตกจากมิตร
พูดคำหยาบ	ทำให้ได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ไม่น่าพอใจ
พูดเพ้อเจ้อ	ทำให้ไม่มีคนเชื่อถือ
ดื่มสุรา	ทำให้เป็นบ้า สติ พินเพื่อน
ฯลฯ	

๕. วิริยะ

คำว่า “วิริยะ” หมายถึง ความเพียร ความบากบั่น

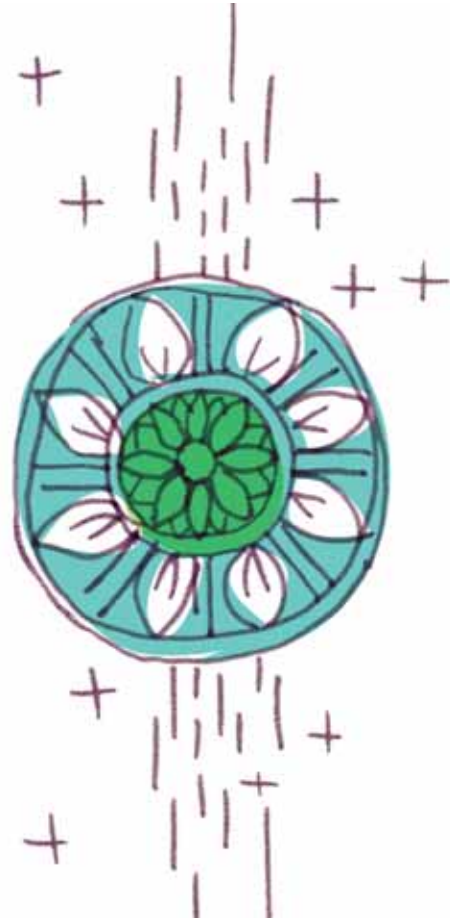
วิริยะเป็นคุณธรรมที่มีอยู่ในองค์คุณอันเป็นที่ตั้งแห่งความสำเร็จ หรือคือทางแห่งความสำเร็จ (อิทธิบาท ๔) ได้แก่ จันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา

วิริยะเป็นคุณธรรมที่มีอยู่ในธรรมที่เป็นกำลังนำสู่อริยมรรค (พละ ๕) ได้แก่ สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ และปัญญา

วิริยะ เป็นคุณธรรมที่มีอยู่ในคุณธรรมที่ตั้งไว้ชอบ (ปธาน ๔) ได้แก่ เพียรระวังมิให้ความชั่วเกิดขึ้นในจิต เพียรละความชั่วที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดไป เพียรทำความดีให้เกิดขึ้นในจิต และเพียรรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้วให้คงอยู่

วิริยะเป็นคุณธรรมที่มีอยู่ในธรรมที่เป็นองค์แห่งการตรัสรู้ (โพชฌงค์ ๗) ได้แก่ สติ ธรรมวิจยะ วิริยะ ปิตี ปัสสัทธิ สมาธิ และอุเบกขา

ฯลฯ

ดร. สหนอง วรอุไร ๔๗

จากองค์ธรรมที่ยกมาเป็นตัวอย่าง แสดง จะเห็นได้ว่า ความเพียรเป็นคุณธรรมที่สำคัญ ในการพัฒนาจิตไปสู่ความเห็นแจ้ง พัฒนาจิตไปสู่ความพ้นทุกข์ ฉะนั้นในแต่ละวันที่บุคคลได้เวลามาใช้ในการดำเนินชีวิต ต้องถามและตอบตัวเองให้ได้ว่า เวลาในรอบวันมีกี่ชั่วโมง เราใช้เวลาให้หมดไปกับการประพฤติกุศลธรรมวันละกี่ชั่วโมง ใช้เวลาประพฤติกุศลธรรมวันละกี่ชั่วโมง ปล่อยให้ผ่านไปโดยไม่ทำประโยชน์วันละกี่ชั่วโมง และใช้เวลาไปกับการนอนพักผ่อนวันละกี่ชั่วโมง ฯลฯ

อนึ่ง ผู้ที่ปฏิบัติธรรม คือผู้ที่เตรียมตัวไปเกิดในภพภูมิใหม่ ต้องถามและตอบตัวเองให้ได้ว่า ได้ใช้เวลาวันละกี่ชั่วโมงไปกับการพัฒนาจิต คนส่วนใหญ่ด้อยในความเพียรในการเตรียมตัวไปเกิดใหม่ ด้วยการปฏิบัติธรรมเพียงวันละหนึ่งชั่วโมง ครึ่งชั่วโมง หรือน้อยกว่านั้น ส่วนเวลาที่เหลืออยู่ถูกนำไปใช้ในการพูดคุยกันแต่ในเรื่องที่เป็นตริัจฉานกถา เช่น พูดคุยกันเรื่องโจร เรื่องอำมาตย์ เรื่องการรบ เรื่องการวางระเบิด เรื่องข้าว เรื่องน้ำ เรื่องบ้าน เรื่องคน เรื่องการเมือง เรื่องการปกครอง เรื่องการก่อกบฏ เรื่องการประท้วง เรื่องการปิดถนน ปิดทางเข้าสำนักงาน ฯลฯ หรือนำ

เวลาที่เหลืออยู่ ไปหลงเล่นอยู่กับตริัจฉานวิชา เช่น ใช้ความรู้ไปในการสาปแช่ง สะเดาะเคราะห์ ทำคนให้วิบัติ ทำนายโชคชะตา ปลุกเสก เครื่องรางของขลัง ทำวัตถุมงคล อุปโลกน์อัญมณีประจำวันเกิด ฯลฯ หรือนำเวลาไปใช้พัฒนาปัญญาทางโลกที่เป็นเหตุให้รู้ไม่จริงต่างๆ เหล่านี้เปรียบได้กับการควักโคลนใส่ลงในตุ่มน้ำ ขณะที่ไม่ครัทธา ไม่สนใจพัฒนาจิตวิญญาณซึ่งเปรียบได้กับการตักน้ำใส่ใส่ลงในตุ่มน้ำ

หากเป็นไปในทำนองนี้แล้ว เวลาของชีวิตจะค่อยๆ หมดสิ้นไป โดยน้ำในตุ่มมิได้มีความใสเกิดขึ้น ดังนั้นในการทำ

ความดี ต้องเพียรประพฤติไม่ผิดกฎหมาย เพียรประพฤติไม่ผิดศีล เพียรประพฤติไม่ผิดธรรม จึงจะเรียกว่าเป็นการเพียรทำความดี ดังตัวอย่างที่ผู้บรรยายได้ไปบวชเป็นภิกษุและปฏิบัติธรรมอยู่กับท่านเจ้าคุณโชดก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นการเพียรทำความดีด้วยการเอาสิ่งดีงาม (กุศลธรรม) มาเก็บไว้ในใจ เพียรทำความไม่ดีให้หมดไปจากใจ แล้วความดีงามที่มีอยู่กับใจจึงจะคุ้มครองผู้มีธรรม ดังคำที่ว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” (อตฺตาทิ อตฺตโน นาโถ) นั้นหมายถึงพึ่งความดีที่มีอยู่ในใจตนเอง ผู้ไม่มีความดีสั่งสมอยู่กับใจจึงไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ด้วยเหตุนี้ในวันสุดท้ายที่

ผู้บรรยายได้ไปลาสิกขา ท่านเจ้าคุณโชดก ท่านได้พูดว่า “สิ่งที่ได้ไปนั้นเป็นของดีของวิเศษ ให้เก็บไว้กับตัวตลอดชีวิต” คำว่า “ของดีของวิเศษ” นั่นคือธรรมะของพระพุทธโคดมนั่นเอง

การเพียรทำความดีใดๆ ในโลกนี้ ไม่อาจเทียบได้กับการเพียรพัฒนาจิตให้มีอารมณ์ปรุงแต่งลดลง (สมาธิ) เพียรพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง เพียรใช้ปัญญาเห็นแจ้ง ไปกำจัดกิเลสที่แฝงตัวนอนเนื่องอยู่ในสันดาน (อนุสัย ๗) ได้แก่ เพียรกำจัดความกำหนัดในกาม (กามราคะ) ให้หมดไปจากใจ เพียรกำจัดความหงุดหงิด (ปฏิฆะ)

ให้หมดไป เพียรกำจัดความเห็นผิด (ทิฏฐิ)
ให้หมดไป เพียรกำจัดความลังเลสงสัย
(วิจิกิจฉา) ให้หมดไป เพียรกำจัดความ
ถือตัว (มานะ) ให้หมดไป เพียรกำจัด
ความกำหนดในภพ (ภวราคะ) ให้หมดไป
และเพียรกำจัดความไม่รู้จริง (อวิชชา) ให้
หมดไป หรือในอีกแนวทางหนึ่ง คือ เพียร
กำจัดกิเลสที่ผูกมัดใจสัตว์ (สังโยชน์ ๑๐)
ได้แก่ เพียรกำจัดความเห็นว่าเป็นตัวของตน
(สักกายทิฏฐิ) ให้หมดไปจากใจ เพียรกำจัด
ความลังเลสงสัย (วิจิกิจฉา) ให้หมดไป
เพียรกำจัดความถือมั่นศีลพรต (สีลัพพต
ปรามาส) ให้หมดไป เพียรกำจัดความติดใจ
ในกามคุณ (กามราคะ) ให้หมดไป เพียร

กำจัดความกระทบกระทั่งในใจ (ปฏิมะ) ให้
หมดไป เพียรกำจัดความติดใจในรูปธรรม
อันประณีต (รูปราคะ) ให้หมดไป เพียร
กำจัดความติดใจในอรูปธรรม (อรูปราคะ)
ให้หมดไป เพียรกำจัดความถือว่าตัวเป็น
นั่นเป็นนี่ (มานะ) ให้หมดไป เพียรกำจัด
ความฟุ้งซ่าน (อุทัจจะ) ให้หมดไป และ
สุดท้าย เพียรกำจัดความไม่รู้จริง (อวิชชา)
ให้หมดไป นี่เป็นความเพียรที่เกิดประโยชน์
สูงสุดแก่ชีวิต

สรุปได้ว่าผู้ที่มีความเห็นถูกต้องทางโลก
(สัมมาทิฏฐิโลกิยะ) จะเพียรประพฤติกุศล
ธรรมอันเป็นบ่อเกิดแห่งบุญขึ้นกับชีวิตอาทิ

เพียรทำบุญด้วยการใส่บาตร เพียรถวายสังฆทาน เพียรทอดผ้าป่า ทอดกฐิน ตามวัดต่างๆ เพียรสร้างพระพุทธรูป สร้างโบสถ์ สร้างวิหาร ฯลฯ เหล่านี้เป็นความเพียรที่นำสู่การเข้าถึงสวรรค์สมบัติ แต่ก็มีคนอยู่จำนวนน้อยมีความเห็นถูกต้องตามธรรม (สัมมาทิฎฐิโลกุตระ) จึงเพียรพัฒนาจิตให้ ตั้งมั่นเป็นสมาธิ เพียรพัฒนาจิตให้มีกิเลสลดลง และเพียรกำจัดกิเลสให้หมดไปจากใจ เพื่อจะไม่กลับมาเวียนตาย-เวียนเกิดอยู่ในวัฏสงสาร หรือคือเพียรนำพาชีวิตไปสู่ความพ้นทุกข์นั่นเอง

๖. ขันติ

คำว่า “ขันติ” หมายถึงความอดทน หรือ ความหนักเอาเบาสู้ เพื่อนำพาชีวิตไปสู่จุดหมายที่ดีงาม

ในการนำชีวิตดำเนินไปตามวิถีโลก บุคคลผู้หวังความก้าวหน้าในชีวิต ต้องทนลำบาก ทนตรากตรำต่องานที่ทำเพื่อเลี้ยงชีวิต ต้องทนเจ็บใจต่อคำเสียดสีให้ร้ายนินทา ที่มาจากปากของบุคคลผู้ไม่มีธรรมคุ่มครองใจ ในการพัฒนาปัญญาทางโลก ต้องอดทนหาความรู้ด้วยการอ่านตำรา

คัมภีร์ อดทนพัฒนาความรู้ด้วยการปฏิบัติด้วยตัวเองให้เกิดเป็นความชำนาญ คือมีความรู้และทำเป็น จึงต้องมีความเพียรเป็นฐานสนับสนุน ยิ่งผู้ใดประสงค์พัฒนาความรู้ให้สูงยิ่งขึ้น ยิ่งต้องมีความอดทนให้มากขึ้นไปอีก ในการศึกษาเล่าเรียนทางด้านวิทยาศาสตร์ มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ที่ต้องใช้ความเพียรระมัดระวังต่อเนื่องยาวนานเป็นปีหรือหลายปี ต้องทนลำบากต้องทนตรากตรำ เพื่อให้ผลงานออกมาเป็นที่ยืนยันเชื่อถือได้

การเรียนรู้อาจให้เข้าถึงปัญญาทางโลกยังไม่อาจเทียบได้กับการเรียนรู้เพื่อให้เข้าถึง

ความจริงแท้ในทางธรรม ต้องเข้าไปถึงความรู้สูงสุดด้วยการปฏิบัติธรรม คือต้องพัฒนาจิตให้ตั้งมั่นเป็นสมาธิ (สมถภาวนา) และพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง (วิปัสสนาภาวนา) ทั้งสองการเรียนรู้นี้เป็นภาคปฏิบัติล้วน การทำงานเกี่ยวกับจิตเป็นเรื่องที่ทำได้ค่อนข้างยาก ด้วยเหตุที่จิตเป็นพลังงานที่มีการเกิด-ดับเร็ว มีการเคลื่อนที่เร็ว จนระบบประสาทหรือเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ไม่สามารถตรวจวัดได้ จึงมีความจำเป็นต้องอดทน พัฒนาจิตให้ มีกำลังสติกล้าแข็ง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือตรวจวัดการเคลื่อนที่ของจิตออกไปรับกระทบเข้ามาปรุงอารมณ์ได้ทันทั่วทั้งที่ และ

ต้องอดทนพัฒนาจิตจนเกิดปัญญาเห็นแจ้ง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือตรวจวัดการทำงานของจิตที่นำมาพัฒนา

ในการพัฒนาจิตให้มีสติกล้าแข็ง และให้มีปัญญาเห็นแจ้ง ย่อมมีอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาไม่ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจ ตัวการที่เข้ามาขัดขวางนั้นเรียกว่า “มาร” ซึ่งมีอยู่ ๕ ประเภท ได้แก่ มารคือกิเลส (กิเลสมาร) มารคือเบญจขันธ์ (ขันธ์มาร) มารคืออภิสังขารที่ปรุงแต่งกรรม (อภิสังขารมาร) มารคือเทพบุตร (เทวบุตรมาร) และมารคือความตาย (มัจจุมาร)

บุคคลที่มีความอดทนน้อยเมื่อมาปฏิบัติธรรม จึงไม่สามารถผ่านด่านของชั้นธรรมได้ เช่น ขณะนั่งภาวนา เมื่อมีอาการปวดเมื่อยเกิดขึ้นที่แข้งขา หรือมีอาการเหน็บชาเกิดขึ้น ทำให้เกิดเป็นทุกขเวทนา ผู้ปฏิบัติธรรมที่มีกำลังของขันติไม่มาก จะทนลำบากต่อการเกิดทุกขเวทนาดังกล่าวไม่ได้ จึงต้องเปลี่ยนไปใช้อริยาบทอื่น หรือล้มเลิกการปฏิบัติไปซึ่งมีให้เห็นเป็นจำนวนมาก ตอนที่ผู้บรรยายได้ไปปฏิบัติกรรมฐานเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้มีนักศึกษาอาชีวศึกษาเสพติด (กิเลสमार) ที่เป็นสารเฮโรอีน ได้มาบวชเป็นภิกษุเข้าปฏิบัติธรรม โดยยังมีเฮโรอีนซุกซ่อนมา

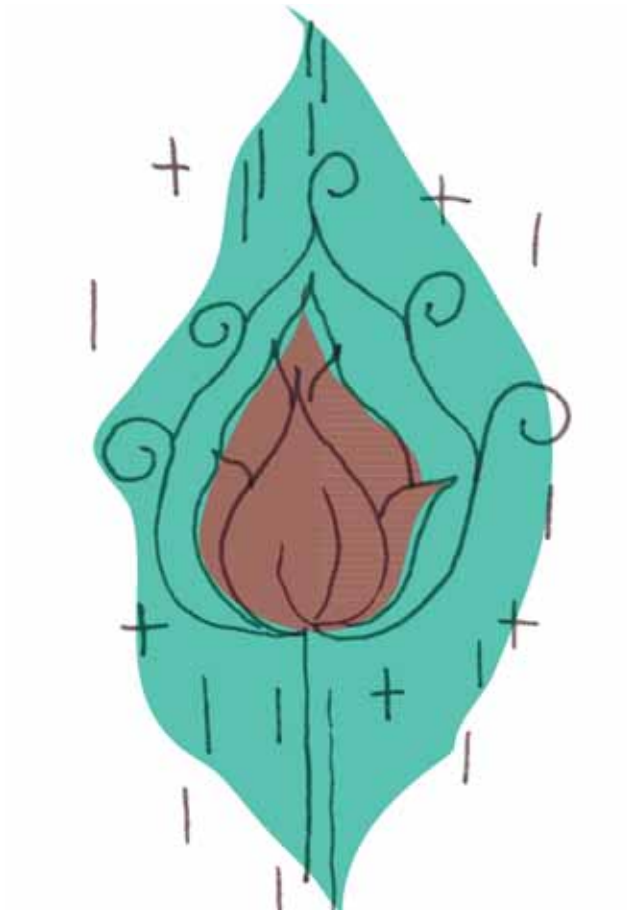
กับตัว ท่านเจ้าคุณโชดกฐิติได้เองว่า นักศึกษาผู้นี้ยังต้องพึ่งยาเสพติด จึงได้พูดกับนักศึกษาผู้มีปัญหาว่า “เอาออกมา ธรรมะช่วยได้” เมื่อภิกษุบวชใหม่ส่งมอบเฮโรอีนให้แล้ว ท่านเจ้าคุณฯ ได้โยนเฮโรอีนทิ้งลงไปในกระโถน ด้วยการปฏิบัติธรรมที่มีขันติส่นับสนุน ภิกษุรูปนั้นจึงมีจิตเป็นอิสระจากกิเลสमार (เฮโรอีน) นั้นได้ในเวลาที่ไม่นานนัก ท่านเจ้าคุณโชดกยังได้พูดว่า “การทำความดีย่อมมีมารขัดขวางจะเอาชนะมารได้ต้องมีความอดทน” คือพัฒนาจิตให้มีสติและมีปัญญาเห็นถูกต้องตามธรรม จึงจะเอาชนะมารได้

มีอยู่วันหนึ่ง ผู้เขียนคิดจะหนีออกจากคณะ ๕ วัดมหาธาตุฯ ด้วยเหตุที่คณะ ๕ อยู่ในระหว่างปรับปรุง มีการก่อสร้าง เป็นเหตุให้เกิดเสียงดังรบกวนการปฏิบัติธรรม ค่ำนั้นประมาณ ๒๐ นาฬิกา เป็นเวลาสอบอารมณ์ของพระภิกษุที่มาปฏิบัติธรรม ท่านเจ้าคุณโชดกได้มองมาที่ผู้เขียนแล้ว พูดว่า “จะหนีไปอยู่ ณ ที่แห่งใดในโลกนี้ ก็หนีใจตัวเองไม่พ้น จงอยู่แล้วสู้สิ” ท่านสอนวิธีสู้กับใจที่คิดจะหนีให้ ด้วยการกำหนดว่า “รู้หนอๆๆ” ทุกครั้งที่ใจคิดหนี บรริกรรมเรื่อยไป จนใจที่คิดหนีหมดไป ผู้เขียนได้ปฏิบัติตามคำแนะนำ ผลคือไม่หนีออกจากคณะ ๕ เพราะวิธีการที่ท่านแนะนำ

เมื่อประพาศแล้วจึงเอาชนะใจตนเองได้

มารทั้ง ๕ ประเภทนี้เขาทำหน้าที่ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ทั้งนี้เพื่อป้องกันขัดขวาง มิให้บุคคลทำความดีที่จะนำพาชีวิตไปให้พ้นจากวัฏสงสาร หรือมิให้สัตว์บุคคลพ้นไปจากอำนาจของมาร ตอนที่ผู้เขียนได้มีโอกาสทำหน้าที่สื่อประวัติพระนางจามเทวี ให้กับจังหวัดลำพูน ก่อนที่จะนำอนุสาวรีย์ของพระนางฯ มาประดิษฐาน ผู้เขียนต้องรับอุกุศลวิบาก (ปวดหลัง) จากการทำหน้าที่ของมารนานถึง ๘ เดือน โดยไม่เข้ารับการบำบัดรักษาจากความรู้ของแพทย์แผนปัจจุบัน เพราะรู้ว่าไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้

ดร. สมอง วรอุไร ๖๕

จึงยอมตายเพื่อรักษาสิ่งจจะที่ได้ให้ไว้กับ
เทพยดาที่มาสนทนาศรรรมกันในวันนั้น
ผลปรากฏว่า เมื่อครบ ๘ เดือน อกุลสลวิบาก
หายเป็นปลิดทิ้ง นั่นหมายความว่ามาร
ยกเลิกการจองเวร ด้วยไม่สามารถเอาชนะ
ขันติบารมีที่ผู้เขียนกำลังบำเพ็ญอยู่ได้

แม้จนถึงปัจจุบันที่ผู้เขียนประพฤติ
กุศลธรรมยังมีมารในรูปแบบต่างๆ ผลัด
เวรกันมาเยี้ยมเยื่อนอยู่เสมอ แต่ผู้เขียน
รู้ทันมาร ด้วยมีขันติธรรมเป็นแรงสนับสนุน
มารจึงทำอะไรไม่ได้ ฉะนั้น ขันติจึงเป็น
คุณธรรมที่ใครผู้ใดประพฤติได้แล้ว ย่อม
เป็นที่รักที่ซอบใจของคนเป็นอันมาก เมื่อ

ตายยังเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ได้อีกด้วย ส่วนคนที่ไม่มีขันติ ใครทำเหตุให้ขัดใจแล้ว เกิดโทสะถึงกับฆ่ากันทำร้ายกัน แม้จะยังไม่ตายก็ยังคงรับอกุศลวิบาก ถูกนำตัวเข้าไปรับโทษอยู่ในคุกในตารางได้ หากตายลงเมื่อใดจิตวิญญาณจะโคจรไปเกิดเป็นสัตว์อยู่ในนรกอีกด้วย

๗. สัจจะ

คำว่า “สัจจะ” หมายถึงความจริง ความสัตย์ ความซื่อตรง ความแน่แท้ไม่แปรเปลี่ยนไปเป็นอย่างอื่น ฯลฯ

ผู้ใดมีสัจจะ คือมีกายเป็นสัจจะ มีใจเป็นสัจจะตรงกัน ผู้นั้นมีกายศักดิ์สิทธิ์ มีจิตศักดิ์สิทธิ์ เมื่อกล่าวาจาออกมา ย่อมเป็นคำพูดที่ศักดิ์สิทธิ์

ในวันที่ผู้เขียนไปลาสิกจากเพศนักบวช มาอยู่ในเพศของฆราวาส ท่านเจ้าคุณโชดก

ได้พูดว่า “สิ่งที่ได้ไปนั้นเป็นของดี ของวิเศษ ให้เก็บไว้กับตัวตลอดชีวิต” ผู้เขียนรับปากกับครูบาอาจารย์ว่า “ครับ ผมจะเก็บไว้” และด้วยเหตุที่ผู้เขียนประพาศิตินมีสัจจะ จิตจิ่งศักดิ์สิทธิ์ ของดีของวิเศษจึงยังคงมี อยู่มาจนทุกวันนี้

ยิ่งไปกว่านั้นคนที่ฝึกจิตจนเข้าถึง ความทรงฌานได้ ปัญญาสูงสุดฝ่ายโลกิยะ ที่เรียกว่า อภิญญา ๕ คือ อิทธิวิธี ทิพโสต เจโตปริยญาณ ปุพเพนิวาสานุสติญาณ และทิพพจักขุ ย่อมเกิดขึ้นได้ และหากมี สัจจะเป็นพื้นฐานของใจ ความไม่เสื่อมหาย ในความรู้สูงสุดดังกล่าวย่อมคงอยู่ และ

สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทาง โลกได้

ยกตัวอย่างเช่น มีผู้โทรศัพท์มาพูดคุย ด้วย ผู้มีเจโตปริยญาณจะสามารถหยั่งรู้ วาระจิตของผู้โทรศัพท์มาว่ามีสัจจะหรือไม่ ผู้ใดมีสัจจะ การพัฒนาจิตให้ตั้งมั่นเป็น สมมติจนเกิดปัญญาเห็นแจ้งย่อมเกิดขึ้นได้ ง่าย ทั้งนี้เพราะกายและใจของผู้มีสัจจะมี ความศักดิ์สิทธิ์ มีกำลัง มีอำนาจที่จะเข้า ถึงสิ่งที่ตนปรารถนาได้

๘. อธิษฐาน

คำว่า “อธิษฐาน” หมายถึงการตั้งจิตปรารถนา หรือตั้งใจมุ่งผลอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมากกว่าหนึ่งอย่าง หรือคือความตั้งใจมั่นคง เพื่อมุ่งสู่จุดหมายในทางดีที่ตนปรารถนา ฯลฯ

คำอธิษฐานใดมีศีลและมีสัจจะกำกับ คำอธิษฐานนั้นย่อมให้ผลรุนแรง เพราะศีลและสัจจะจะทำให้จิตเข้าถึงความตั้งมั่น เป็นสมาธิได้ง่าย จิตที่มีความตั้งมั่นเป็นจิตที่มีพลังมาก คนที่มีลักษณะของจิต

เป็นเช่นนี้ แม้เพียงแต่ความคิดยังส่งผลให้เข้าถึงความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาได้

ผู้ที่ประพฤตินบนานต่อท้าวมหาพรหมที่ประดิษฐานอยู่ที่บริเวณสี่แยกราชประสงค์ กรุงเทพฯ นั้นเขาได้ตั้งปรารถนา หรือขอร้องให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ (ท้าวมหาพรหม) ช่วยเหลือในสิ่งที่เขาต้องการ เมื่อได้รับผลสำเร็จแล้ว เขาจึงให้สิ่งตอบแทนตามที่ให้คำมั่นสัญญาไว้ เช่น รำแก้บน วิ่งแก้บน บวชแก้บน ฯลฯ ศาสนาพุทธมิได้สอนให้พุทธศาสนิกประพฤตินบนาน แต่สอนให้อธิษฐาน เมื่อได้รับผลสำเร็จตามที่อธิษฐาน แล้วไม่จำเป็นต้องมีสิ่งตอบแทนให้กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้น

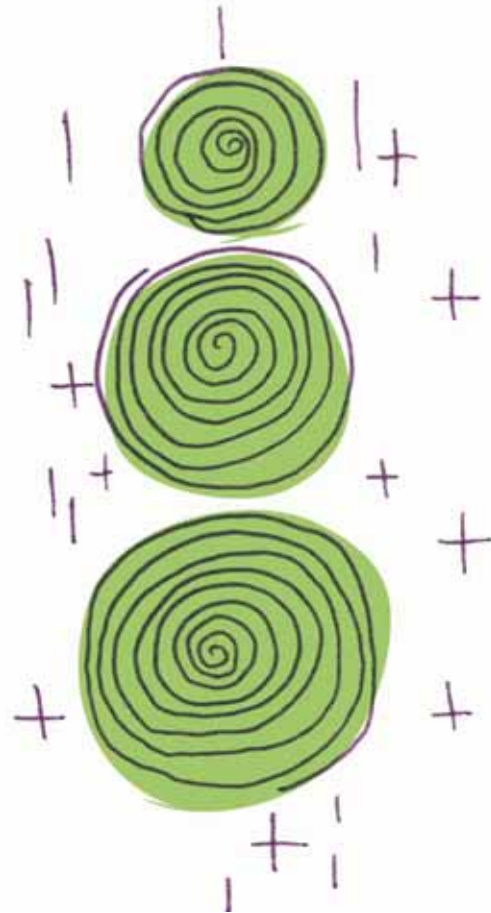
ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของเจ้าชาย
สุমনะ (อดีตของพระอานนท์) ท่านได้
ประพาศิมหาทาน แล้วอธิษฐานต่อพระ
ปทุมุตตระพุทธเจ้า ปรารถนาเป็นพุทธ
อุปัฏฐากในพระพุทธเจ้าพระองค์ใดพระองค์
หนึ่งที่จะมาในกาลข้างหน้า จึงได้รับการ
พยากรณ์จากพระปทุมุตตระว่า ในอีก
หนึ่งแสนกัปข้างหน้า เมื่อพระสมณโคดม
พุทธเจ้าได้อุบัติขึ้นแล้ว เธอจักได้เป็น
พุทธอุปัฏฐากประจำพระองค์ และในที่สุด
คำอธิษฐานของอดีตพระอานนท์จึงได้
ปรากฏเป็นจริง การอธิษฐานที่บรรลุผล
ได้ยาก เช่น อธิษฐานเป็นอัครสาวก ต้อง
ใช้เวลายาวนานในการบำเพ็ญบารมีให้ได้

เป็นอัครสาวกถึงหนึ่งอสงไขยกัปอีกหนึ่ง
แสนกัป และยังอธิษฐานเป็นพุทธมารดา
ด้วยแล้ว ยังต้องใช้เวลาสังสมบารมียาวนาน
เพื่อให้มีบารมีมากพอที่พระโพธิสัตว์จะลง
มาเกิดเป็นลูก และเมื่อพระโพธิสัตว์คลอด
ออกจากครรภ์แล้ว พระพุทธมารดาต้อง
ตายภายใน ๗ วัน ดังตัวอย่างของพระนาง
สิริมหามายาผู้เป็นอดีตพุทธมารดา หลัง
จากให้กำเนิดเจ้าชายสิทธัตถะแล้ว ๗ วัน
จึงต้องสวรรคตไปเกิดเป็นสิริมหามายาเทพ
บุตรอยู่ในสวรรค์ชั้นดุสิต หลังจากตรัสรู้
เป็นพระพุทธเจ้าแล้วในพรรษาที่ ๗ จึงได้
เสด็จสู่ดาวดึงส์สวรรค์ เพื่อไปเทศนาธรรม
โปรดอดีตพุทธมารดาที่ลงมาจากสวรรค์

ชั้นดุสิต หลังจากเทศนาธรรมจบลง สิริ
มหายาเทพบุตรผู้เป็นอดีตพุทธมารดาได้
ดวงตาเห็นธรรมบรรลุความเป็นเทพบุตร
โสดาบันอยู่จนทุกวันนี้ และเช่นเดียวกัน
พระอัครสาวกสารีบุตร ก่อนทิ้งชั้นธลาโลก
เข้าสู่นิพพาน ได้ไปโปรดแม่ (นางสารี) ผู้
มีความเห็นผิดให้กลับมามีความเห็นถูก
และเข้าถึงความเป็นพระโสดาบันได้

ที่นี้ย้อนกลับมาดูพวกเราที่เข้าปฏิบัติ
ธรรม เมื่อเข้ามีพิธีกรรมขอขมาพ่อแม่ผู้มี
อุปการคุณต่อลูก ลูกคนใดที่รู้ว่าเคย
ประพฤติน่าผิดต่อพ่อแม่ แล้วสำนึกถึงความ
ผิดนั้นได้ หากได้ประพฤติขอขมาให้ท่าน

ยกโทษให้ ปราชญ์ย่อมสรรเสริญถึงการ
กระทำนั้น เพราะเป็นการสร้างเหตุทำให้
ชีวิตไม่ตกต่ำ ส่วนคนที่ประพฤตินอน
อกตัญญูไม่สำนึกในพระคุณของพ่อแม่
อกตัญญูต่อครูบาอาจารย์ผู้มีอุปการคุณ
ชีวิตย่อมพบกับอุปสรรคและปัญหานำพา
ชีวิตสู่ความวิบัติได้ ดังนั้นผู้ที่หวังมีชีวิต
เจริญก้าวหน้า ต้องขอโหสิกรรมต่อบุพการี
อย่างน้อยปีละครั้ง หรือทุกโอกาสที่วันพ่อ
วันแม่ วันครู ฯลฯ เวียนบรรจบ ควรไป
ขอขมากรรมต่อท่าน เพื่อให้ท่านยกโทษผิด
ให้ นอกเหนือจากการประพฤตินอนเป็นผู้มี
ขันติ มีสัจจะ มีอธิษฐานแล้ว ความกตัญญู
จึงเป็นคุณธรรมที่ต้องประพฤติกอีกด้วย

๙. เมตตา

คำว่า “เมตตา” หมายถึงความรัก ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์และมีความสุข

เมตตาเกิดขึ้นได้ต้องให้อภัยเป็นทาน ให้อภัยต่อผู้ที่เป็นเหตุทำให้เกิดความขัดใจ หรือให้อภัยต่อสิ่งที่ทำให้ขัดใจ เมตตาเป็นคุณธรรมที่ผู้ใดประพฤติได้แล้วผู้นั้นเป็นผู้มีเมตตาสั่งสมเป็นบารมีอยู่ในจิตใจ ผู้มีเมตตาเป็นผู้มีจิตใจสงบเย็น ไม่โกรธ เป็นที่รักของมนุษย์และอมมนุษย์ ไฟ ยาพิษ อาวุธ

ลัทธิร้าย ไม่แผ้วพาน เทวดาคุ้มครอง รักษา
ฯลฯ

ในสมัยที่ผู้เขียนไปฝึกปฏิบัติธรรม
อยู่ที่วัดมหาธาตุฯ จนครบ ๓๐ วัน ตามที่
ได้อธิษฐานไว้แต่วันแรกแล้ว จึงได้มีโอกาส
ไปกราบหลวงพ่อกฤษีลิงดำที่วัดท่าซุงจังหวัด
อุทัยธานี และเรียนถามท่านว่า “หลวงพ่
ครับ หากผมออกชุดงค์องค์เดียวอยู่ในป่า
และไปเจอเสือโคร่ง เสือโคร่งจะกินผม
หรือไม่” หลวงพ่อตอบว่า “กิน” จนวัน
รุ่งขึ้นท่านได้เฉลยต่อในเรื่องที่ถาม ด้วย
การพูดว่า “หากคุณมีเมตตาแล้วแผ่เมตตา
ให้เสือโคร่ง เสือจะไม่กิน” หลังจากผู้เขียน

ได้ล้าลึก ออกจากความเป็นพระสงฆ์มาอยู่
ในเพศของฆราวาส และได้พัฒนาจิต
ตนเองให้มีเมตตา ด้วยการให้อภัยเป็น
ทานต่อผู้ที่ทำให้จิตใจ โกรธแค้นเรา คดโกง
เรา ทำให้เราต้องเดือดร้อน ก็คิดว่า “ช่าง
มันเถอะ” อีกไม่นาน ก็ต้องตายจากกันไป
แล้ว เอาเวลามาทำประโยชน์ทำความดีให้
เกิดขึ้นกับตัวเองดีกว่า ปฏิบัติเช่นนี้ไป
เรื่อยๆ จนเกิดเป็นอารมณ์สงบเย็น เมตตา
จึงได้เกิดขึ้นและถูกเก็บสั่งสมอยู่ในใจ
ทำให้ความโกรธ ความหงุดหงิดหายไป
ใจจึงสงบ ใจเป็นสุข ปฏิบัติธรรมแล้วจึง
เข้าถึงธรรมได้ง่าย ผู้ใดมีเมตตา แม้จะ
เข้าไปอาศัยอยู่ในป่าเขา ก็ยังมีผู้ตามไปหา

ไปอยู่ใกล้ชิด ผู้มีเมตตาดีเป็นสุข กลับ
เป็นสุข ไม่ฝันร้าย สัตว์มีเขี้ยวมีพิษ รวม
ถึงยาพิษ อาวุธไม่กล้ากราย ช้ำยังมีเหวดา
คุ้มครองอีกด้วย

๑๐. อุเบกขา

คำว่า “อุเบกขา” หมายถึง ความ
วางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงไปในทางชอบ
หรือไม่ชอบ

บางคนไม่เข้าใจถึงความหมายที่แท้
จริงของความหมายของคำว่า อุเบกขา เมื่อ
พบปัญหาแล้ว วางใจเฉย ไม่สนใจ ไม่
ยุ่งเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น อย่างนี้เรียกว่า
มีโมหะ แต่หากผู้ได้ใช้ปัญญาพิจารณา
ปัญหาที่เกิดขึ้นว่าดำเนินไปตามกฎไตรลักษณ์
(อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา) เมื่อปัญหาเข้าถึง

ความเป็นอนัตตา ผู้พิจารณาจึงได้รู้แจ้งชัดว่า ปัญหาเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนแท้จริง จึงไม่เอาจิตเข้าไปเป็นทาสของปัญหา จิตปล่อยวางปัญหา แล้วจิตเข้าถึงความว่างเป็นอุเบกขา นี่เป็นอุเบกขาที่พระพุทธโคดมชี้แนะให้ปฏิบัติ

ดังนั้นผู้มีปัญญาจึงต้องใช้ปัญญาแก้ปัญหา มิใช่วางเฉยโดยไม่นำปัญหามาพิจารณา การวางเฉยในปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่ใช้ปัญญาวิเคราะห์ เรียกว่าเป็นคนหลง (โมหะ) ตัวอย่างเช่น ไฟฟ้าในอาคารบ้านเรือนดับ ผู้ไม่ใช้ปัญญาจะวางเฉยโดยไม่รับรู้ว่าสิ่งใดเป็นเหตุทำให้ไฟฟ้าดับ การ

วางเฉยแบบนี้เป็นโมหะ มิได้เป็นอุเบกขา ดังที่ผู้มีความเห็นผิดเข้าใจ ตรงกันข้ามเมื่อไฟฟ้าดับ ผู้มีปัญญาจะค้นหาต้นเหตุที่ทำให้ไฟฟ้าดับ เมื่อรู้ว่าหน่วยจ่ายกระแสไฟฟ้าดับเองเพราะมีการบักเสापาดสายไฟ เมื่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานแล้วเสร็จ ผู้จ่ายกระแสไฟฟ้าก็จะส่งกระแสไฟฟ้ามาให้เอง เมื่อรู้ดังนี้แล้วจึงวางใจเป็นอุเบกขา อย่างนี้ไม่เรียกว่าเป็นคนหลง

ยังมีอุเบกขาอีกประเภทหนึ่ง เกิดขึ้นด้วยการพัฒนาจิตให้ตั้งมั่นเป็นสมาธิ ด้วยวิธีเจริญสมถกรรมฐาน เมื่อจิตเข้าถึงความตั้งมั่นสูงสุด (อัปปนาสมาธิ) ที่บางคน

เรียกว่า สมภาติในระดับฌาน หากจิตเข้าถึงรูปฌานที่ ๔ อารมณโฌมานที่เกิดขึ้นจะมีอยู่ ๒ อารมณ ได้แก่ อุเบกขา และเอกัคคตา อุเบกขาตั้งกล่าว เกิดขึ้นจากกำลังของฌานเป็นต้นเหตุ เมื่อนำจิตออกจากความทรงฌาน อุเบกขาในฌานก็จะหายไป หากจะเปรียบเทียบกับอุเบกขาที่เกิดจากผัสสะเข้าสู่ความเป็นอนัตตาทตามกฎไตรลักษณ์นั้นแตกต่างกัน พระพุทธโคตมสรรเสริญอุเบกขาประเภทหลังนี้มากกว่า

ผู้ใดพัฒนาจิตจนมีกำลังของสติกล้าแข็ง และมีปัญญาเห็นแจ้งได้แล้ว สติจะเป็นตัวระลึกได้ทัน ผัสสะที่เข้าทางหู ตา จมูก

ฯลฯ แล้วปัญญารู้เท่าทัน จะเห็นผัสสะเข้าสู่ความเป็นอนัตตาทาทันที เช่น เห็นรถชนกัน จิตจะไม่หวั่นไหวด้วยไม่เกิดอารมณ์ปรุงแต่ง ผู้เขียนเคยเดินทางไปภาคอีสานตอนบน ได้ไปเห็นภิกษุองค์หนึ่งกำลังนอนดิ้นใกล้ตายอยู่บนรถสามล้อขึ้นในวัด คนที่ขาดสติเมื่อเห็นภิกษุมีอาการเช่นนั้น จึงออกอาการโวยวาย จิตขาดสติคุม ไม่รู้จริงในเรื่องของการตาย จึงได้ตำหนิคนที่มีสติผู้มีอารมณ์สงบว่าเป็นคนใจดำ เห็นคนกำลังใกล้จะตายแล้วไม่ช่วยเหลือนำส่งโรงพยาบาล แท้จริงแล้ว คนที่จะตาย หมอก็ไม่อาจยื้อชีวิตเอาไว้ได้ เช่นเดียวกันพ่อแม่หรือญาติที่มีอายุย่างเข้าสู่วัยชรา ผู้มีสติ

ไม่ควรนำเอาเรื่องไม่ดีไปบอกเล่าให้คน
ใกล้ตายฟัง ต้องปล่อยให้ท่านมีเวลาทำจิต
ให้สงบ เพื่อให้จิตที่ว่างขณะมีสติคุณ จึง
จะไปเกิดใหม่ในสุคติภพได้ จงดูตัวอย่าง
ของหลวงพ่อดาบส ท่านรู้วาระการตาย
ของตัวเอง จึงลงกลอนประตูปหน้าต่างทุก
บานของกุฏิที่ท่านพักอาศัย ปิดกุฏิมิดชิด
ด้วยปรารภนามีให้ใครเข้าไปพูดคุย รบกวน
ใจให้เคลื่อนไปจากการมีสติคุณ แม้ลูกศิษย์
ผู้มีความหวังดีทางโลกจะเคาะประตูร้อง
เรียก ท่านก็ไม่ยอมเปิดประตูออกมา แล้ว
ในที่สุดท่านได้จากโลกนี้ไปด้วยจิตที่สงบ

ปุถุชนได้ฝึกสมถภาวนาจนจิตบรรลु
ความทรงฌานได้แล้ว พร้อมกับมีปัญญา
เห็นแจ้งเกิดขึ้นจากวิปัสสนาภาวนา จะ
ประคองจิตที่จะหลุดออกจากว่างด้วยการ
มีสติคุณ มิให้จิตหลุดขณะมีความตั้งมั่น
เป็นฌาน เพราะหากตายในขณะที่จิตที่ทรง
อยู่ในฌาน จะไปอุบัติเป็นพรหมอยู่ในชั้น
ที่เหมาะสมกับกำลังของฌานที่พัฒนาได้
เว้นไว้แต่ว่าอริยบุคคลระดับอนาคามี เมื่อ
ถึงเวลาที่จิตที่ว่าง มีคตสิทธิตามที่อุบัติ
ขึ้นพร้อมกับอนาคามีมรรคญาณ จะมีแรง
ผลักดันจิตวิญญานให้โคจรไปเกิดเป็นรูป
พรหม อยู่ในสุทธาวาสพรหมภูมิ

นอกจากนี้ฌานยังเป็นพื้นฐานนำจิตเข้าสู่ภาวะนิพพานได้อีกด้วย ดังจะขอ ยกเรื่องพระพุทธรูปนอนสีหไสยา ณ เมือง กุสินารา มาบอกเล่าให้ฟังว่า ตรงแท่น บรรทมใต้พระเศียรของพระพุทธรโคดมมี รูปปั้นนูนต่ำลักษณะเป็นเพศหญิงสยายผม อยู่ในอิริยาบถถวายบังคมพระบรมศพ ส่วน พระแท่นฯ ตรงกลาง เป็นรูปพระสงฆ์นั่ง สมาริ ที่พระแท่นฯ ส่วนปลายเท้ามีรูปคน นั่งอยู่ในท่ารำพึง นั่นคือสุภัททะปริพาชก* ซึ่งต่อมาได้พัฒนาจิตจนบรรลุอรหัตตผล เป็นปัจฉิมสาวกในพุทธศาสนา เมื่อย้อน

* สุภัททะปริพาชก เป็นคนละคนกับสุภัททวุฒิบรรพชิต ผู้กล่าวจาบจ้วงพระธรรมวินัย หลังจากพระพุทธองค์ เสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว

กลับมาดูรูปปั้นนูนต่ำ ที่อยู่ในส่วนกลาง ของพระแท่นบรรทม นั่นคือพระอนุรุทธ เถระผู้กำลังเข้ามา ติดตามดูลีลาการ เสด็จดับขันธปรินิพพานของพระพุทธเจ้า โดยมีพระอานนท์เป็นผู้ทำหน้าที่ปุจฉา (ถาม) และมีพระอนุรุทธเถระ ทำหน้าที่ วิสัชชนา (ตอบ) พุทธบริษัทจึงได้รู้ลีลาการ เสด็จดับขันธของพระพุทธโคดมดังนี้คือ

นำจิตเข้าสู่รูปฌานที่ ๑

นำจิตออกจากรูปฌานที่ ๑

เข้าสู่รูปฌานที่ ๒

นำจิตออกจากรูปฌานที่ ๒

เข้าสู่รูปฌานที่ ๓

นำจิตออกจากรูปฌานที่ ๓
เข้าสู่รูปฌานที่ ๔
นำจิตออกจากรูปฌานที่ ๔
เข้าสู่รูปฌานที่ ๑
นำจิตออกจากอรูปฌานที่ ๑
เข้าสู่รูปฌานที่ ๒
นำจิตออกจากอรูปฌานที่ ๒
เข้าสู่รูปฌานที่ ๓
นำจิตออกจากอรูปฌานที่ ๓
เข้าสู่รูปฌานที่ ๔
นำจิตออกจากอรูปฌานที่ ๔
เข้าสู่นิโรธสมาบัติ
นำจิตออกจากนิโรธสมาบัติ
เข้าสู่รูปฌานที่ ๔

นำจิตออกจากอรูปฌานที่ ๔
เข้าสู่รูปฌานที่ ๓
นำจิตออกจากอรูปฌานที่ ๓
เข้าสู่รูปฌานที่ ๒
นำจิตออกจากอรูปฌานที่ ๒
เข้าสู่รูปฌานที่ ๑
นำจิตออกจากอรูปฌานที่ ๑
เข้าสู่รูปฌานที่ ๔
นำจิตออกจากอรูปฌานที่ ๔
เข้าสู่รูปฌานที่ ๓
นำจิตออกจากอรูปฌานที่ ๓
เข้าสู่รูปฌานที่ ๒
นำจิตออกจากอรูปฌานที่ ๒
เข้าสู่รูปฌานที่ ๑

นำจิตออกจากรูปฌานที่ ๑
เข้าสู่รูปฌานที่ ๒
นำจิตออกจากรูปฌานที่ ๒
เข้าสู่รูปฌานที่ ๓
นำจิตออกจากรูปฌานที่ ๓
เข้าสู่รูปฌานที่ ๔
นำจิตออกจากรูปฌานที่ ๔
เข้าสู่การดับของรูปพร้อมกับการดับ
ของนาม**

จากลีลาการเสด็จดับขั้นธปรีนิพพาน
ของพระพุทธะ ผู้เขียนเข้าใจลึกซึ้ง ด้วย
เหตุที่เคยนำจิตเข้าถึงบุพเพนิวาสานุสติ

**คือ เจตสิกดับ (ความโลภ ความโกรธ ความหลง เมตตาสติ ปัญญา ฯลฯ ดับ)

ญาณ จึงได้รู้เห็นเข้าใจการตายของตัวเอง
ด้วยไปเห็นการดับของรูปเพียงอย่างเดียว
ภพแล้วภพเล่า แต่นามไม่เคยดับลงได้สัก
คราว ทั้งนี้เป็นเพราะยังมีกิเลสครอบงำใจ
อยู่นั่นเอง แม้จะรู้เช่นนั้นแล้ว ยังไม่ปรารถนา
กำจัดกิเลส (สังโยชน์) ให้หมดไปจากใจ
ของตัวเอง ด้วยเหตุที่ยังมีสังจจฉฐานมา
ช่วยเพื่อนไม่ให้ลงไปเกิดเป็นสัตว์อยู่ใน
อบายภูมิค้างคาใจอยู่ จึงต้องใช้สติสัมป
ชัญญะ รักษากิเลสบางตัวไว้เพื่อจะกลับ
ขึ้นไปช่วยเพื่อน ที่ยังมีอยู่ในสุคติภพที่อยู่
เหนือภพมนุษย์ วิธีรักษาสติสัมปชัญญะ
ให้คงอยู่และมีกำลังต้านมารเอาไว้ได้จึงต้อง
เจริญพละ ๕ อยู่เสมอ เพื่อใช้เป็นกำลัง

สนับสนุนใจไม่ให้เลื่อมไปจากกุศลธรรมที่พัฒนาได้

สรุปแล้วคุณธรรม ๑๐ อย่าง อันได้แก่ ทาน คีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อริยฐาน เมตตา และอุเบกขา ผู้ใดประพฤติให้เกิดมีขึ้นได้แล้ว จะทำให้ผู้นั้นมีคุณสมบัติที่ทำให้ยิ่งใหญ่คือสามารถพัฒนาจิตให้เข้าถึงความเป็นอริยบุคคลได้ สามารถนำพาจิตวิญญาณให้พ้นไปจากความทุกข์ทางใจได้ สามารถนำพาจิตวิญญาณไปสู่ความสุขสูงสุด ที่เรียกว่า **วิมุตตिसุข** ได้ และหากเมื่อใดถึงวาระที่ต้องทิ้งขันธ์ลาโลก การนำพาชีวิตให้พ้นไปความทุกข์ทั้งปวงก็จะเกิดขึ้น

รายนามผู้ร่วมศรัทธาพิมพ์หนังสือ “ทศบารมี”

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๑	คุณณัฐ โปษะนันท์	๒๑,๘๗๐
๒	คุณสุวรรณา พุทธิพรชัย	๒๐,๐๐๐
๓	คุณณัฐ โปษะนันท์	๑๘,๐๐๐
๔	ว่าที่ ร.ต.เลียม ธัญญาประสาท	๑๖,๐๐๐
๕	คุณมนตรี จึงมานะกิจ	๑๐,๕๒๐
๖	นพ.ทวีศักดิ์ บุญศรีภักดิ์	๑๐,๐๐๐
๗	คุณอังศณา สุขสุวรรณ	๖,๐๐๐
๘	คณะฟัทธิธรรมชมรมสนทนาภาษาธรรม การไฟฟ้านครหลวง	๔,๐๓๐
๙	คุณวชิราภรณ์ คู่อรุณ	๔,๐๐๐
๑๐	คุณหยาดฝน เมื่องมา	๓,๕๐๐
๑๑	คุณเอกชัย ตีรุ่งโรจน์	๓,๒๐๐
๑๒	คุณอุคม ทนายานุภัทร์	๓,๒๐๐
๑๓	คุณพรพนประภา มีเลิศสม	๓,๐๐๐
๑๔	ครอบครัวอัครแสงพิทักษ์	๓,๐๐๐
๑๕	คณาจารย์ และนค.ม.อิสเทิร์นเอเชีย	๒,๓๒๐
๑๖	คุณวธิกา สารพันธ์	๒,๓๐๐
๑๗	คุณเอกชัย ตีรุ่งโรจน์	๒,๒๐๐
๑๘	คุณนฤมล ทิพย์สงเคราะห์	๒,๐๐๐
๑๙	คุณภรณ์ศิริ ศศิศาสตร์	๒,๐๐๐
๒๐	คุณชัชวาล สีใสพร	๒,๐๐๐
๒๑	คุณวินนิต เลิศวีระศิริกุล	๒,๐๐๐
๒๒	คุณอดิษฐ์ ภูมิวิเศษ	๒,๐๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๒๓	คุณมะลิวัลย์ แสนศิริภาค	๒,๐๐๐
๒๔	คุณวนาวรรณ จันทร์หนูหงษ์	๑,๕๕๐
๒๕	คุณสุริยะ ปฎิมา	๑,๖๐๐
๒๖	คุณวนิดา คัลลังก์แห่งเดช	๑,๕๕๐
๒๗	คุณเอโยชัย งดงาม และครอบครัว	๑,๕๐๐
๒๘	คุณวรัท อุดลดำรงศักดิ์ - คุณภัทราพร ลอยเจริญ	๑,๕๐๐
๒๙	คุณพิมพ์พรพรรณ เชื้อบำรุง	๑,๕๐๐
๓๐	คุณเกียรติสกันธ์ ภูมมารินทร์	๑,๔๖๐
๓๑	คุณสุริรัตน์ ธีระวัฒน์ตระกูล	๑,๓๐๐
๓๒	คุณสุวิสา ผลเจริญ	๑,๒๐๐
๓๓	คุณแก้วลิน เอื้ออารีมิตร	๑,๒๐๐
๓๔	คุณเพ็ญศรี กุลเถลิง	๑,๑๐๐
๓๕	คุณชนิตรา สิทธิไส	๑,๐๐๐
๓๖	คุณวาสนา เวสสีชาวกา	๑,๐๐๐
๓๗	คุณเล่นท์ ซอบสอาด	๑,๐๐๐
๓๘	ครอบครัววิชาผล	๑,๐๐๐
๓๙	ครอบครัววิหิตสมบัติ	๑,๐๐๐
๔๐	คุณผาสพร รูปผลี	๑,๐๐๐
๔๑	คุณชาวนี แพร์ภัทร	๑,๐๐๐
๔๒	คุณวานี วงศ์แพทย์	๑,๐๐๐
๔๓	ร.นพ.ชัยยศ ธีรมกาวงค์	๑,๐๐๐
๔๔	คุณสุนิตย์ กาญจนวงษ์	๑,๐๐๐
๔๕	คุณแม่ลิ้ง อภิชาติกิตติกร พร้อมบุตรธิดา อุทิศให้เอาเตย เฮียซังไถ่	๑,๐๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๔๖	คุณมาโนช อยู่บรรยงค์	๑,๐๐๐
๔๗	คุณธวัชรัตน์ บุษปพงศ์พันธุ์	๑,๐๐๐
๔๘	คุณพัชชณี ลิ้มสกายรัตน์	๑,๐๐๐
๔๙	คุณพวงทิพย์ นิลประดับแก้ว	๑,๐๐๐
๕๐	คุณมรกต จงไพศาล	๙๙๙
๕๑	คุณชลาชิต จงไพศาล	๙๙๙
๕๒	คุณสายสมร โนนเดอร์	๙๒๐
๕๓	คุณสุวิทย์ โกศลชินวิจิตร	๘๒๐
๕๔	คุณอุทัยวรรณ ชุนเจริญ	๘๓๐
๕๕	คุณอุทัยวรรณ ชุนเจริญ	๘๒๐
๕๖	คุณเพ็ญสินี จรัสสุริยงค์	๘๑๐
๕๗	คุณไพฑูรย์ ศฤงฆารนันท์	๘๐๐
๕๘	คุณมาโนช อยู่บรรยงค์	๗๖๖
๕๙	คุณวิเนต เลิศวีระศิริกุล	๗๕๐
๖๐	คุณอภิวัฒน์ - คุณสิริภาพ - คุณเรวดี - คุณธีรภัทร์ มานิตยกุล	๗๐๐
๖๑	คุณอิงอร คงบรรเทิง	๗๐๐
๖๒	คุณกิตติยา ศิริมาตย์	๖๕๐
๖๓	คุณวันเพ็ญ ทองบุญอยู่	๖๔๐
๖๔	คุณนิภา คักดาทิวากร	๕๕๐
๖๕	คุณวัฒนา คงโพธิ์	๕๐๐
๖๖	คุณวชิราภรณ์ คู่อรุณ	๕๐๐
๖๗	คุณสุรพงษ์ ภิญโญชนม์	๕๐๐
๖๘	คุณสุวิทย์ - คุณทัศนีย์ กอปรวิริยะกิจ	๕๐๐
๖๙	คุณจรรย์า โลหะ	๕๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๗๐	คุณสุภร อาสาวงศ์	๕๐๐
๗๑	คุณณญาณัก อาวรรณ	๕๐๐
๗๒	คุณเศรษฐี คำดี และครอบครัว	๕๐๐
๗๓	คุณเกษมพงษ์ มีวัฒนา	๕๐๐
๗๔	คุณศกาทรินทร์ โพธิวาสาริน	๕๐๐
๗๕	คุณอมรา ธรรมปรีชากร	๕๐๐
๗๖	ครอบครัวเสถียรจรรย์รัตน์	๕๐๐
๗๗	คุณชนาธร มหินทรเทพ	๕๐๐
๗๘	คุณดี แซ่จั้ง	๕๐๐
๗๙	คุณอารีญา พันธุ์สุริยานนท์	๕๐๐
๘๐	คุณสมใจ อธิการยานนท์	๕๐๐
๘๑	คุณวันทนา ศรีนิลยา	๕๐๐
๘๒	คุณสมบุรณ์ - คุณพนิดา วั่งสะพันธุ์ และครอบครัว	๕๐๐
๘๓	คุณสมสันทิ สิ้นพูลผล	๕๐๐
๘๔	คุณสุพัชรา กิตติเจริญเกียรติ	๕๐๐
๘๕	คุณวนิดา จันทนะลิขิต	๔๘๐
๘๖	คุณอัญญาภัทร์ ท้าวภิบาล	๔๗๐
๘๗	คุณสิทธิธร เนยปฏิมานนท์	๔๖๐
๘๘	คุณพรพรรณ ลิ้มปวีวัฒนา	๔๕๐
๘๙	คุณวนิดา จันทนะลิขิต	๔๕๐
๙๐	คุณเชรินทร์ สุวัชรังกูร	๔๐๐
๙๑	คุณศิริพร จงเจริญยานนท์	๔๐๐
๙๒	คุณกัญญารัตน์ สุวรรณศรี	๓๘๐
๙๓	คุณอุกฤษฏ์ - คุณแซมศักดิ์ ายตวงษ์	๓๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๙๔	คุณไพฑูรย์ ศฤงฆารนันท์	๓๐๐
๙๕	คุณพิชัย - คุณมาลี - คุณฐานิตา - คุณพิสุทธิ์ จันทรวังรุงกุล	๓๐๐
๙๖	คุณสมชาย ตักดาทิวากร	๓๐๐
๙๗	คุณธัญพร ภู่งบอง และครอบครัว	๓๐๐
๙๘	คุณวารีย์ แสงสว่าง	๒๙๐
๙๙	คุณกัญญาชญา พวงเพชร	๒๘๐
๑๐๐	คุณสมชาย คงวงศ์สุภัค	๒๘๐
๑๐๑	คุณรัตนา สิ้นธีรภาพ	๒๖๐
๑๐๒	คุณชาวี เพ็ชรภรณ์	๒๕๐
๑๐๓	ร้านกาแฟตั้งใจ นครนายก	๒๕๐
๑๐๔	คุณผลองชัย คงบันเทิง	๒๒๐
๑๐๕	คุณบุญทริกา เจริญสุข	๒๒๐
๑๐๖	คุณรัตนา เจียรระมันคง	๒๑๐
๑๐๗	คุณศิริกุล สิ้นลีโอนาม	๒๐๐
๑๐๘	คุณวรรณภา ศิริมานะพงษ์	๒๐๐
๑๐๙	คุณสุวิษา พูลเกษ	๒๐๐
๑๑๐	คุณพิมพ์ไฉ่ แพ่งโสสม	๒๐๐
๑๑๑	คุณวิจิตรา สารินทร์	๒๐๐
๑๑๒	ร.ต.ท.(ญ) วิษณุพร กลิ่งวิจิตร	๒๐๐
๑๑๓	คุณสมศักดิ์ นิลวรรณ	๒๐๐
๑๑๔	คุณนก-คุณแร่ณู	๒๐๐
๑๑๕	คุณสวา หมอรัตน์	๒๐๐
๑๑๖	คุณพรชัย พิมพ์า	๒๐๐
๑๑๗	คุณกานต์จรรย์ กิตติมานะสกุล	๒๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๑๑๘	คุณรัชนีวรรณ ชลชาญ	๒๐๐
๑๑๙	คุณชรินทร์ สุวัชรังกูร	๒๐๐
๑๒๐	คุณวิภาพร มหัทธนาภิรักษ์ และเพื่อนๆ	๑๘๐
๑๒๑	คุณประยูทธ - คุณธนวรรณ ปิยะกาโล	๑๖๐
๑๒๒	คุณประมวล สมณะ	๑๕๐
๑๒๓	คุณอัครา แซ่ตั้ง	๑๕๐
๑๒๔	คุณสิริภัทร ชูติมาเทวินการี	๑๕๐
๑๒๕	คุณดวงใจ อริยะสกุลทรัพย์	๑๒๐
๑๒๖	คุณพีรวิภา รัตนพงษ์	๑๒๐
๑๒๗	คุณจินตนา ยุกติม	๑๒๐
๑๒๘	คุณชัชฎา กระวานธง	๑๒๐
๑๒๙	คุณสิริพร แซ่ตั้ง	๑๒๐
๑๓๐	คุณวัฒนา ส่งงาม	๑๐๐
๑๓๑	คุณอภิญา เบี้ยมทอง	๑๐๐
๑๓๒	คุณจินตคุจิ โค้งสูงเนิน	๑๐๐
๑๓๓	คุณจณีนารถ ทรงบรรพต	๑๐๐
๑๓๔	คุณนาถอนงค์ ทรงบรรพต	๑๐๐
๑๓๕	คุณภาโล ศรีสวัสดิ์	๑๐๐
๑๓๖	คุณศรีวรรณ สุขแสนไกรศร	๑๐๐
๑๓๗	คุณปณณาตา ชยากรคุณภัทร	๑๐๐
๑๓๘	คุณนัฐชนก บุศยานนท์	๑๐๐
๑๓๙	นพ.ศิริชัย เอกสันติวงศ์	๑๐๐
๑๔๐	คุณสำราญ พัทธสาร	๑๐๐
๑๔๑	คุณสุนีย์ แซ่ลิ	๑๐๐
๑๔๒	คุณลิลลี่ ภัทรโชคช่วย	๑๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๑๔๓	คุณเขาวรินท ภัทรโชคช่วย	๑๐๐
๑๔๔	คุณกุลธิดา ภัทรโชคช่วย	๑๐๐
๑๔๕	คุณเมรุต จงไพศาล	๑๐๐
๑๔๖	คุณทิวพร หลวงบำรุง	๑๐๐
๑๔๗	คุณกัญญา ติวังษ์	๗๐
๑๔๘	คุณชลดา พรหมสุข	๗๐
๑๔๙	คุณจินตนา ยุกติม	๗๐
๑๕๐	คุณตรุณี คำดี	๗๐
๑๕๑	พ.จ.อ.หญิง จุฑามาศ ธรรมบัญญัติ	๗๐
๑๕๒	คุณวรรณภา ทิพวรรณ	๗๐
๑๕๓	คุณอำไพ งามขำ	๖๐
๑๕๔	คุณธรรารัตน์ กาญจนวิไลสุผล	๐
๑๕๕	คุณไพโรจน์ แยมเอิบศิลป์	๖๐
๑๕๖	พ.ต.อ.บุญเสริม ศรีชมภู และครอบครัว	๖๐
๑๕๗	คุณอรนิชภา วัชรทัศนกุล	๖๐
๑๕๘	คุณวิภาวรรณ ศรีประไพ	๖๐
๑๕๙	คุณเสทิตชัย ปัญจิวจณาน์	๖๐
๑๖๐	คุณคำพล หนองยาง	๖๐
๑๖๑	คุณนุชนารถ สุวรรณไพ	๖๐
๑๖๒	คุณกาญจนา วรรณมานี	๕๐
๑๖๓	คุณภาวินี วงศ์บุญรอด	๕๐
๑๖๔	คุณมานะ นาวิณ	๕๐
๑๖๕	คุณโสภิต	๔๐
๑๖๖	คุณนรินทร์พัทธ์ อัครบุญมี	๔๐
๑๖๗	คุณสัทยา นามสว่าง	๔๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๑๖๘	คุณป๋อหิิต ชาญพานิช	๔๐
๑๖๙	คุณเขาวณิ แพร์ภัทร	๔๐
๑๗๐	คุณฉัตรเงิน ปักเคเต	๓๐
๑๗๑	คุณอารีย์ หนองเทา	๓๐
๑๗๒	คุณวีรัตน์ จันทร์อิทธิกุล	๓๐
๑๗๓	คุณทิวาพร หลวงบำรุง	๓๐
๑๗๔	คุณนัยนา แดงโสภา	๓๐
๑๗๕	ดต.ปยุต ประดับสุข	๓๐
๑๗๖	คุณจิราภา ใจกล้า	๒๐
๑๗๗	คุณวิรัชภรณ์ ปิตาราคะ	๒๐
๑๗๘	คุณสนา ติด้วยชาติ	๒๐
๑๗๙	คุณสุวิทย์ - คุณทัศนีย์ กอปรวิริยะกิจ	๒๐
๑๘๐	คุณเมณิรัตน์ พิพัฒน์อารมณ์	๒๐
๑๘๑	คุณชาญชัย หมื่นพรหม	๒๐
๑๘๒	คุณกัญญา จันทรกำเนต	๒๐
๑๘๓	คุณเตือนใจ สุภาวิเศษ	๒๐
๑๘๔	คุณแสงสรร นิลประกอบกุล	๒๐
๑๘๕	คุณกัญญา จันทรกำเนต	๑๐
๑๘๖	คุณศิรินทร์ห์ เผือกโสภา	๑๐
๑๘๕	คุณพิมพ์งค์ - ด.ช.เอกสิทธิ์ ธนพิพัฒน์สังจา และครอบครัว	๑๐
รวมศรัทธาทั้งสิ้น ๒๑๒,๓๘๔		

บันทึก

ชมรมกัลยาณธรรม

๑๐๐ ถนนประโคนชัย ตำบลปากน้ำ
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๗๐๒ ๗๓๕๓
โทรสาร ๐ ๒๗๐๒ ๗๓๕๓
www.kanlayanatam.com

